

ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε'

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 17 του Θεοεστή 1907

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 232

Μη ζητάς σὰ λατινικά πῶς θὰ μιλήσεις καλὰ γερμανικά. Ρώτα τὴ μάνα σὺ σίτι, τὰ παιδιὰ σὺς δρόμους, τὸν ἀπλοῖκό ἀθροῦπο σὺ παζάρι. Κοίταξέ τους σὺ στόμα πῶς μιλοῦν κ' εἶσι γράφε.

ΛΟΥΘΗΡΟΣ

Ὁ καλὸς γραφιάς λέει καινούρια πράματα μὲ συνηθισμένες λέξεις.

SCHOPENHAUER

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΨΧΑΡΗΣ. Ἡ «Ἀρρωστη Δούλη» (συνέχεια).
ΑΝΤΡ. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ. Στὰ παιδιὰ τῆς Ἡγησῶς.
ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΙΝΙΟΥ. Ἄνοιχτο γράμμα.
ΕΛΙΣΑΙΟΥ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ. Τὸ Σχολεῖο (συνέχεια).
Ν. ΠΟΡΦΩΤΗΣ. Ὁ ἐρωτόπαθος προσκυνητῆς τοῦ Σαϊζήπρου.
Σ. ΧΑΡΑΗΣ. Ἐνας καταστροφικός.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Πέντε μέρες στὴν Πόλη.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Κώστας Γαζίας.
ΠΑΡΑΙΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΕΜΜΟ.

ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ «ΗΓΗΣΩΣ»

Προχτές, γυρίζοντας ἀπὸ τριζελίδι, πρῶτο πράμα πού εἶδα σὺ γραφεῖς μου εἶταν ἡ Ἡγησῶ, τὸ περιοδικὸ σὰς. Χάρηκα πολὺ πού διάβασα τὸν πρόλογό σου· σύντομος λεπτός, μετρημένος. Μπράβο, εἶπα· νὰ καὶ νεολαία πού ἐπαψε νὰ καυχίεται! Διάβασα καὶ τὰ ὀνόματα· εἶδα παιδιὰ ἀγαπημένα—βλαστάρια ἀπ' ἀκριβές μου καὶ σημαντικὲς ρίζες. Διάβασα καὶ τὰ ποιήματά σου· ἂ, δὲ θὰ σὰς μιλήσω διόλου γιὰ τὰ ποιήματα. Ὅχι πῶς δὲ θέλω νὰ σὰς παινέψω ἢ νὰ σὰς κατηγορήσω. Ὅχι πῶς φοβᾶμαι μὴ σὰς δώσω θάρρος ἢ μὴ σὰς ἀπογοητέψω. Ὅχι, στὴν πίστη μου. Ἀλλὰ γιὰ τί δὲ συνειθίζω νὰ γράφω κριτική. Λέω μονάχα· μὰ τότε εἶμαι αὐθαίρετος φερμάνια βγάζω. Παθαίνω καὶ στὰ ἔργα ὅ,τι καὶ γιὰ μερικὸς ἀνθρώπους· μὲ τὴν πρώτη ματιὰ τοὺς συμπαθῶ ἢ τοὺς ἀντιπαθῶ. Τὸ γιὰ τί δὲν τὸ φιλολογῶ. Μὰ τέτοια κριτική δὲν πρέπει νὰ βγαίνει στὰ φόρα.

Ἄλλως τε γιὰ κείνο πού θέλω νὰ σὰς μιλήσω τώρα δὲν εἶναι τὰ ποιήματα, οὔτε ὁ πρόλογος, οὔτε ὁ σκοπὸς σου. Αὐτὰ θὰν τὰ δείξῃς τὸ μέλλον. Ἐμένα μού χτύπησε ὁ τίτλος τοῦ περιοδικοῦ σου. Στάθηκα, τὸν κοίταξα, τὸν εἶπα καὶ τὸν ξανάειπα. — Ἡγησῶ! γιὰ τί Ἡγησῶ; Μ' ἔβαλε σ' ἀπορία· μ' ἔρριξε σὲ πολλὰς σκέψεις. Καὶ νὰ σὰς μιλήσω εὐκρινῶς, ὅχι καὶ πολὺ εὐχάριστες σκέψεις. Ὁ τίτλος σ' ἕνα περιοδικὸ ἔχει νὰ κάμῃ πολὺ. Καὶ μάλιστα ὅταν, ὅπως τὸ δικό σου, εἶναι συντροφικό. Καταντάει ὁ τίτλος ἢ πρώτη ὀρμή, ἢ πρώτη σκέψη, τὸ ψυχόρμητο πού βασιλεψε γιὰ μιὰ στιγμή στὴν ἐλότῃ. Μ' ἄλλα λόγια ὁ τίτλος εἶναι ὁ χα-

ρακτήρας, ὁ πνευματικὸς χαρακτήρας χτυπητὸς, ὅλης τῆς συντροφιάς. Καὶ γιὰ τοῦτο σὰς εἶπα πῶς μού γέννησε δυσάρεστες σκέψεις· δηλαδὴ μαυρὲς καὶ ἀραχνες. Τὰ δροσόβολα παιδιὰ, πού ξέρω καὶ πού φαντάζομαι, μού φανήκατε γιὰ μιὰς γερόντοι μὲ ματογυάλια. Ἐλλυγίων ἀπόζοντα, ὅπως θάλεγαν οἱ μακαρίτες. Καὶ τὸ περιοδικὸ σου, περιοδικὸ σοφῶν. Ἄντι νὰ εἶδω ἕναν ἀπλόχυμο βλαστὸ, ἀράθυμα βγαλμένον ἀπ' τὴν παρθένα γῆ, εἶδα χλωμὸ λουλουδι κομμένο ἀπὸ τὴ σέβρα. Σκλάβοι λοιπὸν κ' ἐσεῖς στὴν πρόληψη καὶ στὴν παράδοση! Δουλοὶ λοιπὸν κ' ἐσεῖς στὰ λαμπερὰ περασμένα! Νέοι σεῖς, ἀμούστακα παιδιὰ ἀκόμη, δὲν εἶδατε μπροστά σου τὸ χλωρὸ λιβάδι, τὸ πλούσια στρωμένο ἀπὸ δροσὲς καὶ ἀνθοσουλουδα! Γιὰ σὰς, παιδιὰ τοῦ Πολίτη, τοῦ κάκου σωριάζεται τὸ θαυμαστὸ ἔργο τοῦ πατέρα σου. Γιὰ σένα, Λέαντρε, ἄδικα χρυσολαλεῖ μύθους καὶ θρύλους τὸ στόμα τῆς μάνας σου. Καὶ γιὰ σὰς τ' ἄλλα παιδιὰ, μάταια κατεβάζει στὰ λόγια τοῦ παπῶ καὶ τῆς γιαγιάς τὸ κεφαλόβρυσο. Ὅλοι σὰν ἄβουλο κοπάδι, πήρατε τὸ μονοπάτι τὸ παλιό, τὸ σαλαπατημένο μονοπάτι καὶ ἴσα στὰ νεκροταφεῖα, νὰ βγάλετε στολίδι γιὰ τὸ πρῶτο παιγνίδι σου. Ἡγησῶ! γιὰ τί Ἡγησῶ; Τί σχέση ἔχεις ἐσεῖς παιδιὰ, μὲ τὴν προαιώνια νεκρὴ τοῦ Διτύλου ἢ ἐκείνη μ' ἐσὰς; Τὴν εἶδατε ποτέ σου; τὴν ἀκούσατε; ἤρθε τ' ἀπόφωνο τοῦ θρήνου τῆς ἴσα στὴν ἀπλαστὴ ψυχὴ σου; Ὅχι βέβαια. Ἐσὰς κ' ἐκείνη πέλαγο σὰς χωρίζει. Βουὰ τὰ κύματα ὀρθοστυλώνονται ἀνάμεσό σου. Πέρα καὶ πέρα, πίσω ἀπὸ καταχνιά, σκοταδερεὲς ψηλώνουν οἱ ὄχτες τῆς ζωῆς σου. Κ' ἐσὰς ἢ ζωὴ πετιέται ὀλοπράσινη. Ἐκείνη στέκει ἀκίνητη κ' ἐσεῖς σφριγάτε. Τί τῆς ζηλέψατε; Τὸν ὕπνο τῆς τὸ βαρὺ, τὴ μαρμαρένια κορμωστασιά ἢ τὴν ἰσοθεὴ γαλήνη τῆς; Καὶ ταιριάζει σ' ἐσὰς νὰ ζηλέψετε τέτοια θεάματα; Γαλήνη σου πρέπει ἢ πόλεμος; νέκρα ἢ ζωὴ; ὕπνος ἢ ξύπνος; περασμένα ἢ τωρινά;

Κακότυχα, παιδιὰ, σὰς κλαίω! Κλαίω κ' ἐσὰς, κλαίω κ' ἐμὰς, κλαίω τὴ φυλὴ μας, τὴ βαρυόμοιρη. Φωτιά θανατολάτρα καίει τίς φλέβες σου. Ὡς καὶ τὰ ἔμβρυα ψελλίζουν ἀρχαϊκά. Δὲν ἀναπνέουμε, δὲ βλέπουμε, δὲ στρατίζουμε. Μὰ γιὰ σὰς, παιδιὰ, εἶναι καιρὸς ἀκόμη. Μὴ μὰς ἀκολοῦθατε· γυρίστε πίσω! Ἀφήστε νὰ εἶμαστέ ἐμεῖς στερνὴ θυσία στὸν ἀχόρταστο Μωλῶχ τοῦ γένους σου. Καὶ προσπαθήστε νὰ μὰς ἐκδικήσετε. Σπάστε, σπάστε τίς προγονικὲς ἀλυσίδες, τίς ἀτιμες! Χαρήτ' ἐλευθέρῃ τὴ ζήλευτὴ ζωὴ σου. Μικρὴ—φτωχὴ μὰ εἶναι ζωὴ σου — δική σου ζωὴ καὶ φτάνει. Λατρέψτε τὰ τωρινά γιὰ νὰ φτάσετε τὰ περασμένα.

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

ΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

(Σκόρπια σημειώματα)

Α'.

Τὸ βαπόρι ἀγκομαχώντας περνοῦσε πλάι ἀπὸ τὸν Ἄη—Στέφανο. Γλυκοχαράματα.

— Νὰ ἢ Πόλη! φώναξε κάποιος ἀπὸ τὴ γέφυρα τοῦ βαποριοῦ κ' εἶδεις μὲ τὸ χέρι του.

Καὶ εἶδα τὴν πανέμορφη χανοῦμισσα τυλιγμένη σὲ ἀέρινο γιασουμάκι.

— Σὲ λίγο θὰ σπάσει τὸ ποῦσι καὶ θὰν τὴ δοῦμε καλύτερα.

Καὶ τὸ βυπόρι οἰζόντας τὰ γαλανὰ νερά μὰς ζύγωνε στὴν Ὀνειρομένη.

— Νὰ καὶ ἢ Ἁγία Σοφία. φώναξε ὁ ἴδιος.

Κ' εἶδαμε ἕνα μινερέ νὰ τρυπάει τὴν πάχνη καὶ νάνικρύζει ἀδιάντροπα τὸν οὐρανὸ.

— Ἡ Ἁγία Σοφία! Καὶ ποῦναι οἱ σταυροὶ νῆς;

Γιατί περὶμένα νὰ εἶδω, ὅχι μινερέδες, μὰ τειροψηλα καμπαναριά καὶ κατάχρυσους σταυροὺς στὴν Ἁγία Σοφία: Τὸ πίστευα καὶ τὰ εἶδα. Καὶ θὰν τὰ βλέπω πάντα, γιὰ τί ἢ Ἁγία Σοφία δική μας θάνατι, σάνει νὰν τὸ θελήσουμε, σάνει νὰ θελήσουμε νὰ πολεμήσουμε πρῶτα μὲ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ νὰ τὸν καταχτήσουμε.

Πρῶτα νὰ γίνουμε δικοὶ μὰς ἐμεῖς καὶ γλήγορα θὰ γίνῃ δική μας κ' ἢ Ἁγία Σοφία.

Πάλι μὲ χρόνια μὲ καιροὺς, πάλι δική μας θάνατι

εἶπε ὁ χρησμός: Μὴ τὸν ξεχνάτε, ἀδέρφια, τὸ χρησμό. Θ' ἀληθένει.

*

Στὸ Σαράϊ—μπουργου. Στὰ ρεῖπια τοῦ Παλατιοῦ τοῦ Παλαιολόγου. Τὸ βαπόρι μὰς τὸ ρυμουλκοῦσε ἕνα βαποράκι, νὰν τὸ περάσει ἀπὸ τὸ φοβερὸ ρέμα τοῦ Σαράϊ—μπουργου καὶ νὰν τὸ φέρει σὺ δροξοβόλι του. Καὶ τὴν ψυχὴ μου τὴ ρυμουλκοῦσε ἢ Παράδοση, νὰν τὴν περάσει ἀπὸ τὸ ρέμα τῆς Ἀπογοήτωσης καὶ νὰ τὴν ἀράξει σὺ πλάτῃ λιμάνι τῆς Μεγάλῃς Ἰδέας.

Ὅσο νὰ δῶ τὴν Πόλη, λέξη κούφια τὴν ἐπαίρῃ τὴ Μεγάλῃ Ἰδέα. Καὶ γελοῦσα μ' αὐτὴ. Εἶδα τὴν Πόλη καὶ ἢ κούφια λέξη μεταμορφώθηκε σὲ Ἀλήθεια. Καὶ ριζώθηκε στὴν ψυχὴ μου. Κ' ἔγινε θερησκεία μου

Νὰν τὴ δῆτε τὴν Πόλη. Πρέπει νὰν τὴ δῆ μὲ τὰ γήινα μάτια του μιὰ φορὰ κάθε στοχαστικὸς Ρωμὸς καὶ θὰν τὴ βλέπει ὕστερα δλοένα μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του. Ἡ Πόλη πρέπει νὰναι τὰ Ἱεροσόλυμα τῆς φυλῆς σου. Βλέποντας τὴν Πόλη οἱ Ρωμιοὶ, θὰ μεγαλώσουμε.

Τὴ βλέπουνε σήμερα οἱ Βουργάροι, τὴ βλέπουν

οί Σλαῦοι, τὴ βλέπουν οἱ Φράγκοι. Καὶ μοναχὰ οἱ Ρωμιοὶ δὲν τὴ βλέπουμε. Τί φταίμε; Οἱ δασκάλοι μᾶς ἔδειξαν τὸν Πορθενώνα καὶ οἱ λογιώτατοι μᾶς γλυκοναουρίζουνε μὲ τοῦ Μαραθῶνα τὰ τρώπια.

*

Πέρασα κάτον ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ «Ταχυδρόμου» καὶ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» κ' ἔβγαλα μὲ σεβασμὸ τὸ καπέλλο μου. Ὁ Ἀλέκος ὁ Πανταζῆς γέλασε γιατί πῆρε τὸ χαιρετισμὸ μου γιὰ κοροϊδεῖα. Ὅχι. Δὲν κοροΐδεψα. Σεβάστηκα. Τὸν δυνατὸν δχτροῦς του πρέπει κάθε τίμιο παληγάρι νὰ τὸν σέβεται. Κι ὁ Σκολαστικισμὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος δχτρος τῆς φυλῆς μας. Κ' οἱ δυνὸ Πολίτικες φημεριδες, οἱ φοβερώτεροι Πασσάδες του.

Εἶταν καὶ ἑπίτροπος Πασσᾶς τοῦ Σκολαστικισμοῦ στὴν Πόλη, ἡ «Πρωτὰ», μὰ τὴν ἔπαυσε προσωρινὰ ὁ Σουλτάνος. Νὰ πὸν οἱ Τοῦρκοι ἀρχίζοντε σημαντικὰ νὰ μᾶς συντροφίζοντε.

*

- Ἀπὸ κεῖ πέφτει τὸ Φανάρι...
— Καταποῦ πέφτει ἡ Πρίγκηπο;

Ἦθελα νὰ δῶ πρῶτα τὴν Πρίγκηπο κ' ὕστερα τὸ Φανάρι. Στὴν Πρίγκηπο ξεκαλοκαιριάζει ὁ Φωτιάδης μας, ὁ μεγάλος, ὁ Ὀλύμπιος, ὁ σοφός, ὁ ἀγαθώτατος Φωτιάδης μας, ἡ αὐτὴν ζήτησα νὰ πρωτοδῶ. Στὸ Φανάρι δὲν ἀνέβηκα καὶ δὲν εἶδα τὸν Ἰωακίμ. Θέλησα νὰ φυλάξω στὴν ψυχὴ μου ἀπεγάδιαση τὴν εἰκόνα εὐθ' Ἐθιάρχη μας καὶ φοβήθηκα μήπως τὸ ρᾶσο καὶ ἡ κουρασμένη ψυχὴ μου τὴ λευιάσουνε.

Γιὰ μᾶς τοὺς Δημοτικιστῆδες, τοὺς προδότες, τοὺς πονημένους, Φανάρι μας εἶναι ἡ Πρίγκηπο καὶ Πατριάρχης μας ὁ Φωτιάδης. Μιὰ ἀλάκοιρη μέρα τὴν ἔζησα μαζί του· μιὰ μέρα πὸν χρυσὴ τὴν ἔγραψα στὰ πιτάκια τῆς ζωῆς μου· μιὰ ἀξέχαστη μέρα ξεκουράσα τὴν ψυχὴ μου κάτον ἀπὸ τὸ δροσερὸ ἥμισο τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγαθοσύνης του. Καὶ πλημύρισε ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ γαλήνη καὶ ἀπὸ ἀγάπη καὶ δυνάμωσεν ἡ γροθιά μου καὶ πῆρα ὕπο κουράγιο μου χρειάζομαι—καὶ μοῦλειπε—γιὰ τὸν ἀγάνα μας.

Τοῖς φανταζόμεντα μεγάλο κι ἀγαθὸ καὶ τὸν βρῆκα μεγαλότερο καὶ ἀγαθώτερο. Ὅσο ζύγωνα σπῆτι του, ἔτρεμα μήπως πάθω ὅ,τι παθαίνει ὁποιος ζητώντας τὸ ἀλήθεμα τοῦ ὀνείρου βλέπει τῶναιρό του νὰ κουρελιάζεται· κι ὅσο ζύγωνα στὴν ψυχὴ του, ἔ-

βλεπα τῶναιρό μου ν' ἀπλώνεται καὶ νὰ δημορφάινει περισσότερο.

Ὅλους τοὺς σέβεται καὶ ὅλους τοὺς ἀγαπᾷ. Ἀκόμα καὶ τὸν τελευταῖο γραφιά. Κι ἀπ' αὐτόνε, λέει, κάτι ἔχει νὰ μάθει. Ὁ Ψυχάρης, κρώνα του. Κι ὁ Πάλλης, διαμάντι τῆς κορώνας. Μιλᾷ γι' αὐτοὺς μὲ σεβασμὸ πὸν δὲν τὸν ξέρουμε στὴν Ἀθήνα, καὶ πὸν δὲν τὰ κατάφερε ἀκόμα νὰ μᾶς τὸν χύσει στὴν ἄδεια ψυχὴ μας ἕνας Παλαμᾶς—καὶ θαμάζει τὸ γιγαντινὸ ἔργο του, ὅπως μπορεῖ νὰ θαμάσει ἕνας μεγάλος τὰ μεγάλα ἔργα. Βλέπει μεγάλα, γιατί εἶναι μεγάλος κι αὐτός.

*

Καὶ πλάι του τὸ ἐφτάστερο τῆς Δημοτικῆς—ὁ Σιώτης, ὁ Τανταλίδης, ὁ Πανταζῆς, ὁ Γιάγκος ὁ Παπᾶς, ὁ Ραλλίδης κ' ἕνα δυνὸ ἄλλοι ἀκόμα. Τὸν σέβονται καὶ τοὺς σέβεται. Τὸν λατρεύει καὶ τὸν λατρεύουνε. «Σᾶς ὑπακούω καὶ σᾶς διοικῶ», τοὺς λέει γελώντας· καὶ τοὺς διοικεῖ ὑπακούοντας ὁ ὅλους σὰ μαθητῆς σὲ δάσκαλο.

Κάπιο βράδι μᾶς διάβαζε σπῆτι του στὴν Πόλη (ἡ σωσιότερα, μᾶς τὸ διάβαζε ὁ Ραλλίδης, γιατί ὁ Φωτιάδης δὲν εἶπε τόσο καλὰ) ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸ ἔργο του, τὸ «Κλίμα», πὸν τόχει ἔτοιμο γιὰ τύπωμα. Ὅποια παρατήρηση τοῦ κάναμε, ἀμέσως τὴ δεχότανε, κι ὅταν ὁ Ραλλίδης τέλειωσε τὸ διάβασμα, γυρῶσε ὁ Φωτιάδης καὶ λέει τοῦ Πανταζῆ·

—Θὰ σοῦ τὸ δώσω, τὸ βιβλίο μου νὰ μοῦ τὸ διορθώσεις. Σὺ ξέρεις τὴ γλώσσα καλύτερ' ἀπὸ μένα.

Ὁ Φωτιάδης μιλῶσε, παρακαλῶ. Καὶ μιλῶσε στὸν Πανταζῆ—παιδί του στὰ χρόνια. Κι ὁ Πανταζῆς δὲν παραξενεύτηκε· οὔτε οἱ ἄλλοι. Ἐγὼ μοναχὰ, ὁ Ἀθηναῖος, παραξευέτηκα, ἐγὼ πὸν ἀκούω κάθε μέρα δῶ ὅλους νὰ ποζάρουνε γιὰ δασκάλο. τοῦ Ψυχάρη κι ὅλους νὰ σαλιαρίζουν πὸς εἶναι σὲ θέση νὰ τὸν διορθώσουν τὰ γλωσσικὰ τὰ λάθια του.

Σοφοὶ τοῦ Ζαχαράτου καὶ γλωσσολόγοι τοῦ καφετινῆ, ἀμέτε ἴσαμε τὴν Πόλη νὰ γνωρίζετε τὸ Φωτιάδη καὶ δὲ θὰ χάσετε. Θὰ δεῖτε ἕναν ἀληθινὸ σοφὸ νὰ αναγνωρίζει ἄλλους—τὸν καθένα στὴ δουλιὰ του—γιὰ καλύτερους του. Καὶ τέτοιο μάθημα κοστίζει κάπως ἀκριβὰ.

*

Πηγαίνεις στὴν Πόλη μὲ τὴν ἰδέα τοῦ Κράτους καὶ φεύγεις μὲ τὴν ἰδέα τοῦ Ἐθνους. Πηγαίνεις μὲ τὸ Ρωμαιοῦ καὶ παίρνεις μαζί σου, φεύγοντας, τὴ Ρωμιούση.

Βλέπεις τὸ Φωτιάδη καὶ τοὺς γύρω του καὶ γιάθεις τί πάει νὰ πει πειθαρχία. Καὶ μαθαίνεις καὶ σὺ νὰ πειθαρχεῖς. Καὶ μὴ θαρρεῖς πὸς ἡ πειθαρχία δὲ μᾶς χρειάζεται. Εἶναι κι αὐτὴ ἕνα ἔμπόδιο—μπορεῖ νὰναί καὶ τὸ σποιδαιότερο—πὸν μᾶς κρατᾷ ἕσαμε τώρα τόσο μακριὰ ἀπὸ τὴν Πόλη.

(ἀκολουθεῖ)

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΣΑΙΞΠΗΡΟΥ

Ο ΕΡΩΤΟΠΑΘΟΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

10.

Στυφὰ γράματα καὶ νάτα
Χωρὶ δὲν κάνομε μαζί·
Τὰ νάτα μὲ χαρὶς γιομάτα,
Καὶ τὰ γράματα μὲ ουλλοῖ.
Καλοκαιριὸ πρῶτ' τὰ νάτα,
Καὶ χειμωνιάκιρος τὰ γερατιά.
Σὺν καλοκαίρι κείνα λουλουδάτα,
Ξερά σὺν τὸν χειμῶνα αὐτά.
Πάντα ἐρωτόχαρα τὰ νάτα
Καὶ τὰ γράματα λαχνασμένα,
Κείνα γροθόποδα, κι αὐτὰ κουτσά.
Ζεστά, ὀλοζώφια τὰ νάτα,
Τὰ γερατιά ἄρρωστα καὶ παγωμένα,
Κείνα ἀχαλίνωτα, κ' ἤμπερα αὐτά.
Νάτα, τρελλὰ σὺν ἀγαπῶ!
Γράματα, σὺν μάχημα!
Ὡ! ἀγάπη μου—ἡ ἀγάπη μου εἶνε μικρὴ καὶ νά!
—Γιὰ κὲ βροκί, τρεῖβα ἀποδῶ,
Γιατὶ μὲ παρακάθησε, κ' εἶναι θαρρῶ ἀγά.

11.

Ἡ ὁμορφί εἶναι μάταιο κι ἀμφίβολο ἀγαθὸ,
Φέγγος πὸν λάμπει κι ἀξάφνα τὸ βλέπεις θαμτωμένο,
Λουλούδι πὸν πεθαίνει πρὶν νὰνοῖξη τὸν ἀνθὸ,
Εὐκολοράγιστο γυαλί πὸν τώρα εἶναι οπασμένο·
Φέγγος, ἀμφίβολο ἀγαθὸ, λουλούδι καὶ γυαλί,
Πὸν ἐχάθη, ἐθαμτώσε, ἔπαυσε, πέθανε στὴ στιγμή.
Κι ἂν πὸν σπάνια ἢ καὶ ποτὲ δὲ βροκίεις τὰ χαμένα,
Κι ἂν τὸ θαμνὸ, καὶ νὰ τρυφερῆ, δὲν ξαναλάμπει πιά,
Κι ἂν τὸ νεκρόνδρα κείνηται στὸ χῶμα μαρμαρένα,
Κι ἂν τὸ σπασμένο τὸ γυαλί μὲ κίλλες δὲν κολεῖ, —
Ἔτσι ἡ ὁμορφί πὸν ἀσκήμησε γιὰ πάντα εἶναι χαμένη,
Μ' ἔξοδα, κότους, βότανα, βαφέε, δὲν ὁμορφάινει.

12.

Καληνύχτα, καλὸν ἔπει! —Μοῦ εἶταν ἄλλο τὸ γραφί!
Μοῦ εἶπε καληνύχτα ἰκίνη, πὸν μὲ στέλνει νύκνηνῆσο,
Διῶχνοντάς με σὲ καλῶνι μὲ φροντίδες πλουμιστῶ,

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

— Ἄ'Εγὼ τὸ κατάλαβα πὸς σὲς ἀρίζανε οἱ χρυσὲς τῆς οἱ σταλαματιές. Ἀλήθεια πὸν καθαφτὸ δὲν τὸ πρόσταξε ἡ Κυρία νὰ βγῶνε. Νόμιζε μονάχα πὸς θάτανε ὁμορφότερο χωρὶς τὰ λεκεδάκια».

Ὁ λόγος τῆς Κατινούλας τοῦ γέμισε τὸ νοῦ. Τὸν πῆρανε οἱ στοχασμοί. Πῶς νὰ τὸ ξέρη τώρα ἡ Ὀλία γιατί δὲν ἀλλάξε τὴν κατιφέ; Ἄχ! καὶ πόσο τὸ λαχταροῦσε νὰ τὸ ἔξερει! Νὰ ὅμως πὸν τὸ ἔξερει ἡ Κατινούλα, νὰ πὸν ἀπὸ τὸ στόμα του τὸ μάθεινε. Τοῦ φάνη ξαφνικὰ σὰ νὰ τὸ μάθεινε ἴδια ἡ Ὀλία, σὰ νὰ τόλεγε τῆς Ὀλίας, σὰ νὰ κατανοῦσανε παρόμοιες οἱ δυν. Ἡ Κατινούλα τοῦ εἶχε ξαναπεί τῆς Ὀλίας τὰ λόγια· τῆς Κατινούλας ξηγοῦσε ἀπὸ τί νόημα, τί κρύφιο πέθο, δὲν εἶκαμε ὁ-

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ 228 φύλλο.

πως ἡ Κυρία τὸ πεθυμοῦσε. Καὶ ἡ Κατινούλα τὸν νοιωθε λαμπρὰ, καθὼς θὰ τῶνοιωθε κ' ἡ Ὀλία. Νεκρανάσταση κι ἀφτό. Μάλιστα ἡ Κατινούλα εἶδει, ἡ ἐβλόμει, ἡ κερδιστὴ μὲ ὅσα ἔβρισκε τῆς φαντασία, γιὰ νὰ στολιστῆ τὴν ἄγχι τὴ μνήμη, σὰ νὰ τὴ στολίζε μὲ λουλούδια· πὸν στὰ σπλάγχνα του φυτρῶνανε καὶ πὸν τεχνόστοργα τῆς πλεκε τὸ ζηλεμένο του τὸ χέρι.

—Τί ποίηση περεχυμένη σ' ὅλη τὴ ζωὴ σας, σὲ κάθε κίνημα καὶ σὲ κάθε λέξη! Ὁ κόσμος, πὸν νὰ τὸ ὑποψιάζεται πὸς εἶστε τόσο κλός; Καὶ μὲ δούλα ταπεινὴ, ἀξιώθηκε νὰ τὰ δῆ ἀφτά μὲ τὰ μάτια τῆς!

Τέτοιους ἔπαινους ἔτυχε ὁ Ἀντρέας νὰ τοὺς ἀκούση φορές φορές κι ἀπὸ τὴν Ὀλία γιὰ κάτι λόγια πὸν ἔβρισκε νὰ τῆς πῆ. Ὁ σοφὸς καθηγητῆς, πὸν μπροστά στοὺς ἄλλους δὲν ξεσιέπαζε τοὺς ἀποκρυμμένους του θησαυροὺς, ταραχτήθηκε βλέποντας πὸς τὰπλὸ τὸ κορίτσι ἐμπαινε ἀμέσως στὸ νόημα, πὸς ἀρπαζε πράματα ὁ νοῦς τῆς ἀκόμα καὶ δυσκολόπιστα. Τόντας, τὸ ψυχόρμητὸ τῆς ἀλάθεφτο, ἡ κρίση τῆς πάντα σωστὴ. Σωστὰ καὶ τὰ λόγια τῆς. Πῶς κατάλληλος ὅρος ἀπὸ τὸν ὄρο σωστός, δὲν ὑπάρχει

γιὰ τὴν Κατινούλα. Ἡ σωστάδα τῆς φαίνοντανε στὰ παραμικρὰ, φαίνοντανε ὡς καὶ κτῶν τρόπο, ὡς καὶ προσεχτικὸ πὸν ἔπαρνε τὰ ἐπιτροπὰ τῆς, ὡς καὶ στὴν ἰστικὴ τὴ θέληση πὸν εἶχε νὰ γειάνη, ἀφοῦ τὸ πρόσταξε ὁ ἀφέντης. Σωστὰ εἶναι τὸ χέρις τῆς. Σωστὰ τῆς ἀρίζανε ὄλα. Γιὰ τοῦτο δὲν τὴν ξεπερνοῦσε κανένας στὴν ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶνε, ἂν κι ἀνατροφὴ δὲ γνωρίζε ποτέ τῆς. Μὰ ἡ ματιὰ τῆς ἀπὸ φυσικὸ τῆς σωστή. Ἄχ! τὸ σωστὸ ἐκείνο, τὸ ἴσιο, τὸ σίγουρο, τὰ γέλαστο καὶ τὸ φῖνο, πὸν μαντέβει, πὸν προλαβαίνει, πὸν βρίσκει, τὸ χάρηκε στὰ γεμάτα ὁ Ἀντρέας μὲ τὴν Ὀλία. Τώρα κοίταζε τὴν Κατινούλα κι ἀποροῦσε. Κάπιο ῥέμα μυστικὸ ἀλάλητης συμπάθειας καὶ συμπονεῖς, σιγὰ σιγὰ, ἔβρεγε ἀπὸ τὴν καρδιά του στὴν καρδιά τῆς. Κι ὅμως καθαφτὸ ἀγάπη δὲν εἶτανε· εἶτανε κάτι πῶ ἀρίστο, ἴσως καὶ πῶ γλυκὸ, πῶ ἡμερο, κάτι παρόμοιο μὲ τὸ αἶσθημα τῆς Κατινούλας πὸν τὸν ἀγάπαε σὺν κὸρη ἕναν ξένο πατέρα τῆς· ἔτσι τὴν ἀγάπαε κι ὁ Ἀντρέας, σὺν ἀγαπητικὰ πὸν ἀγαπητικὰ δὲν εἶναι.

Ὁ δύστυχος ὁ Ἀντρέας! Ὁ ἀθρῶκος ὁ κανονικός! Κάποτες ἔτρεμε μήπως καὶ στὰ σωδικὰ του ἄξαφνα τοῦ γεννήθηκε, τοῦ ἐξίωθηκε κανένα αἶσθη-

Μία ἐκεῖ τῆς σφοδρῆς μου τῆς αἰτίας νὰ μελετήσω.
«Στὸ καλὸν», μοῦ εἶπε, «καὶ πάλαι πέρας αὐτὸ ἀπὸ ἐδῶ».
Ποῦ νὰ ἰδῶ καλὸν, ποῦ μόνον δεῖλνον μου εἶχα τὸν καημὸν!

Μὰ στὸ μισομὸ μου ἐκείνη γλυκὴ μοῦ χαμογελοῦσε,
Μὲ φίλλα ἢ καταφρόνια, — νὰ ἐγγήσω δὲν μπορῶ.
Ἴσως τὸν ἐξορισμὸν μου μὲ περιέλεο κοιτοῦσε,
Ἴσως καὶ γὰρ νὰ μὲ κἀνὴν πάλαι ἐκεῖ νὰ τρυφερῶ.
«Τρυφερῶν», — ταιριάζει ὁ λόγος σὲ ἤλικους ποὺ καθὼς ἐμένα
Τυραντιοῦνται, δίχως κέρδος νὰ κορολογοῦν κανένα!

13.

Ὡ! τί ματιὰς τὰ μάτια μου ποὺ εἶχον στὴν ἀνατολή!
Βιάζει ἢ καρδιά μου τὸ ρολοῖ, κ' ἢ χαραυγὴ ξυπνώντας
Κάθε τῆς ζήσης δόναμη ἀπὸ τῆς νύκτα τῆς καλεῖ.
Σ' ὅτι θεωροῦν τὰ μάτια μου νὰ θεωρεῖται δειλιώντας,
Τῆς Φιλομήλας κάθουμαι νίκουσα τὸ γλυκὸ σκοπὸν,
Μὰ νὰ εἶταν τὴ τραγῳδία τῆς σὺν τοῦ κορυθαλιῶ πονθῶ

Τι αὐτὸς μὲ τὸ κελῶδημα τὸ φῶς καλημερίζει,
Καὶ διώχνει τὴν πικρὴν σκαταδεῖρῃ νύχτα μικροῖα.
Κ' εἶσαι, σὲ φύγη ἢ νύχτα, ἐγὼ ριβολῶ στὴν καλὴ μου,
Κ' ἔχει ἢ καρδιά μου τὴν τιμὴν καὶ δὲν ποδοῦσαν ἢ ματιὰ.
Μπάλοσμο ἢ πίκρα γίνεται, μὰ πίκρα φέρνει μου ἄλλη,
Τι μοῦ εἶπε ἀντιστενάζοντας. «Σὴρε κ' ἔλα αὐριο πάλαι!»

Νᾶμουν σιμὰ τῆς, ἤθελεν ἢ νύχτα γλιτῶρα διαβῆ,
Μὰ τώρα καὶ μὲ τίς στιγμῆς παίρουνε κίρκος οἱ ὄροι,
Καὶ γὰρ νὰ βασιλιζῆ με, φαίνεται μῆνας ἢ στιγμή.
Μὰ ὡστόσο, ὅχι γὰρ μένανε, γὰρ τάνθη ἢς λήμνη ὁ ἥλιος ἢ
Φύγε, νύχτα, καὶ βόηθησε τὴ μέρα νὰ προβάλλῃ,
Κόντηνε ἀπόψε καὶ αὐριο, νύχτα, μακροῖσιν πάλαι.

Μετάφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλε Νουμᾶ,

Ἄπο καὶρὸ εἶχα στὸ νοῦ μου νὰ σοῦ γράψω κά-
θε φύλλο σου, ποὺ διχάζα, ἔλεγχ με τὸ νοῦ μου :
«Πρέπει νὰ τοῦ τὰ πῶ, ν' ἀρήσω τὴν τεμπελιὰ
κατὰ μέρος καὶ νὰ πιάσω τὴν πέννα», καὶ πάντα
πότε μὲ τὴ μιὰ δουλειὰ, πότε μὲ τὴν ἄλλη, ἔκανα
ἀνβολή. Μὰ τώρα ἤρθε ἢ ὄρα νὰ κροβεντιάσουμε,
εἴμαστε διόμιση χρόνια φίλοι, καὶ τί φίλοι! καὶ
δὲν πιστεύω νὰ τὰ χαλάσουμε γιὰ μιὰ μικρὴ συμ-
βουλή, ποὺ θὰ σοῦ δώσω. Τὶ πρόλογος γιὰ δὺ λό-
για, πῶς φέινεται πῶς εἶμαι γυναίκα καὶ φυτικὰ
φύλαρη! Μὰ σὺ μὲ συμπαθῆς, εἶσαι καλὸς, κ' ἂν
κρτζῆς μαγκοῦρα στὸ ἓν χέρι ἔχεις καὶ τὸ χαμο-
γελο στὸ στόμα γιὰ τοὺς φίλους καὶ τίς φίλες.

Λοιπὸν ἄκουσέ με, Νουμᾶ μου, πρᾶθυμῶνεις καὶ
δὲν κάνει. Πρὶν διαβάσω κάθε φράξ τὰ Παραγραφα-

κια σου λέω, ἀγὼ νὰ ἰδοῦμε σήμερον ποῖον τραβάει
ἀπ' τ' αὐτὴν καὶ ποτὲ δὲ γελιέμαι.

Σήμερον εἶναι ἓνας ρεπορτερίσκος Ἀθηναίικης ἐφη-
μερίδας ποὺ ἔλυσε σὺν ἄλλος Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ
γλωσσικὸ ζήτημα, αὐριο ἓνας βιβλῖος κριτικός, ποὺ
ἔχει ὅλα τὰ προσόντα κ' ὅλες τίς χάρες καὶ μονά-
χῃ κρίση δὲν ἔχει, ποὺ σοῦ σκαρώνει στὸ λεπτὸ μιὰ
κριτικὴ μελέτη γιὰ τὸ δεῖναι καὶ τάδε μετὰ συγ-
γραφέα καὶ σοῦ τὸν κουρελιάζει ὡς ποὺ νὰ πῆς
τρία, μεθαῦριο ἓνας ποὺ κάθε Τρίτη, Πέμπτη καὶ
Σάββατο γράφει τὴ Δημοτικὴ καὶ τίς λοιπὰς μέρες
τὴν Καθαρῆουσα, καὶ τὴν ἄλλη κάποιος ποὺ ἀρνεῖ-
ται τὸ βιβλῖον ἢ τὸ βιβλίον, ποὺ ἔγραψε καὶ ὑπόγραψε,
λέγοντας, σὺν τὰ μικρὰ παιδιὰ ποὺ φοβοῦνται τίς
ξυλιές : «συμπαθῆτέ με καὶ δὲν τὸ κἀνω πικρῶ».

Τί τὰ θέλεις, ἐγὼ νομίζω, πῶς ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶ-
ναι αἰτίες γιὰ θυμὸν, ἀλλὰ γιὰ γέλια. Ἀποφάσι-
σες νὰ βγῆς, Νουμᾶ μου, μὲ τὸ πρόγραμμα, ποὺ
βγῆκες, ν' ἀκολουθήσης ἓνα σύστημα, μιὰ σειρά,
πατώντας κάθε ἐμπόδιο, ποὺ θὰ βρεθῆ στὸ δρόμο σου,
χτυπῶν κατὰκέφαλα κάθε ἀνόητη πρόληψη καὶ
δοῦναι τὴ μελλᾶμενη Γλωσσικὴ ἀναγέννηση
τοῦ ἔργου σου. Ἐ λοιπὸν ἔπρεπε νὰ περιμένῃς,
ὅτι θ' ἀκούσης ἔχει μονάχῃ συκοφαντίες — αὐτὲς δὲ
εἶναι σὺν τίς μπουρμπουλιθῆρες, ἀδύνατο νὰ ζήσουν
πολύ — ἀλλὰ καὶ ἀνοησίες — πρᾶμα πολὺ χειρότερον —
κ' ὅτι ἔχεις νὰ πολεμήσης μὲ τὴν ἀγραμματοσύνη
τῶν γραμματισμένων, τὴ μεγαλύτερη πληγὴ τῆς
Ρωμοσύνης καὶ τὴν Πανελληνικὴ κριτικὴ, πκνοῦ-
κλα, ποὺ γι' αὐτὴ δὲ βρέθηκε ἀκόμα ὁ ἀντιπανου-
κλικὸς ὄρθος.

Τίποτα δύσκολο νὰ διαβάσης κάποια μέρα σὲ
καμμιὰ μεγαλόσημη ἐφημερίδα, ποὺ ὁ Σολωμὸς δὲν
ἔχει καμμιὰν ἀξία σὺν ποιητῆς, ἐπειδὴ δὲν ἔγρα-
ψε... ἀκροστιχίδες, ποὺ ὁ Δωδεκαλόγος τοῦ Γύφτου
δὲν εἶναι τίποτα, οὔτε ποίημα, ἀφοῦ δὲν ἔχει... ὁμο-
καταληξία, ποὺ ἢ μεταφραστὴς τῆς Ἰλιάδας καὶ Ὀ-
δύσειας ἀπὸ τὸν Πάλλη καὶ Πολυλᾶ, ὁ Προμηθεὺς
τοῦ Αἰσχύλου κ' ἢ Κόλαση τοῦ Dante μεταφρασμέ-
να ἀπὸ τὸν Καλοσογῦρον καὶ τὸς ἄλλοι, δὲν μποροῦν
νὰ δώσουν τὴν Ἀθηναίικα σ' αὐτοὺς ποὺ καταπιά-
στηκαν μιὰ τέτοια δουλειὰ, γιὰτὶ δὲν εἶναι ἔργα
πρωτότυπα, ἀλλὰ μονάχῃ μεταφραστὴς, ποὺ μπορεῖ
νὰ τὴν κάμῃ ὁ καθένας... φτάνει νὰ ἔχη λεξικὸ καὶ
ποὺ τὸ μέτρο πάλαι δὲν τῆς δίνει ἀξία, γιὰτὶ φτάνει
νὰ μετράῃ κανεὶς τίς συλλαβὲς, χτυπώντας τὰ δά-
χτυλά του στὸ τραπέζι.

Στὸ εὐτυχισμένον τοῦτο βράδιελο ὄλοι ἔχουμε
γνώμη γιὰ ὅλα κ' ὅσο γιὰ τὴν κριτικὴ μας εἶναι
πολύ εὐκολή. Χωρὶς τὸ πῶς καὶ τὸ γιὰτὶ μ' ἓνα λό-
γο μας ἢ σὲ γκρεμοσκακίζουμε ἢ σὲ σηκώνουμε στὸν
οὐρανὸν! Μήπως δὲν εἶναι στὸ χέρι μας, στὴν ὄρε-
ξή μας;

Κάποτε ἀπαγγέλλω μπροστὰ στὸ ἐκλεχτότερον
κοινὸ τῶν Κυριῶν τὴν Ὀδὴ τοῦ Torquato Tasso
«Ἡ ψυχὴ ἐρωτευμένη πρὸς τὸν Πλάστη τῆς» μετα-
φρασμένη ἀπὸ τὸ μετὰ μας Καλοσογῦρον. Ὅταν
τέλειωσα, ἓνας ἐπιστήμονας, ποὺ περνᾷ καὶ γιὰ
γραμματισμένον μοῦ λέει :

— «Σὺ ἀπαγγέλλεις καλῶς, γιὰτὶ νὰ διαλέξης
αὐτὴ τὴν κουταμάρα ;
— «Κουταμάρα!!!
— «Μὰ ἂν κανεὶς δὲν ἐνοίωσεν τίποτα...»

Μὲ ἄλλα λόγια ὅτι δὲ νοιώθουμε εἶναι ἀνοησία·
εἶδες τί εὐκολῶς καταδικαστικὴ ἀπόφαση, δὲ θαμά-
ζεις τὸν ἀφελῆ συλλογισμὸν, δὲ σὲ θαυπῶναι ἓνα τέ-
τοιον nec plus ultra συμπέρασμα ;

Ἐγὼ δὲν κἀνω τίποτις ἀπ' ὅλ' αὐτὰ, μονάχῃ
γελῶ οἱ ἀγράμματοι γραμματισμένοι μὲ διασκε-
δάζου.

Ἐνας Καβαλλουριώτης — τὸ Καβαλλοῦρι εἶναι
ἓνα χωριουδάκι τῶν Κορρῶν, ὅπου ἔχει τὸ ἐξοχικὸν
τοῦ σπιτι καὶ περνᾷ τοὺς μῆνας τοῦ καλοκαιριοῦ
ὁ ζωγράφος μας Ἀγγελὸς Γαλλινᾶς; — ἔλεγε μιὰ μέ-
ρα στὸ γιατρὸ τὸ Νικοκάδουρα; — «Εἶδες, γιατρὲ
μου, τί θὰ πῆ νὰ ἔχει κανεὶς τύχη; ὁ σὴρ Ἀντζελοῦς
μὲ μιὰ δεκάρα κοκκινάβαρη βγάνει χιλιάδες τάλ-
λαρα».

Γιὰ τὸν Καβαλλουριώτη ὅλη ἢ τὴν τέχνη τοῦ Γαλ-
λινᾶ εἶναι τὰ χρώματά του, ἀλλὰ καὶ κείνων ἢ ἀ-
ξία εἶναι μιὰς δεκάρας καὶ τὸ εἶδος τοὺς κοκκι-
νάβαρη!

Ἐ λοιπὸν ἢ κριτικὴ κ' ἢ γνώμη τοῦ περσύτερου
κόσμου γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα μοῦ θυμᾶνε τὸν ἀ-
φελῆ χωριάτη. Καὶ τώρα ἔκουσε μιὰ γνώμη μου,
ποὺ ἂν δὲν εἶναι ἀπὸ κείνες τίς σοφῆς ποὺ μὲ με-
γάλα γράμματα τυπώνουν τὰ περιοδικὰ μας, εἶναι
ὅμως πρᾶχτικὴ.

Κάμε μιὰ στήλη — ξύλο ποὺ θέλεις ποὺ λιγὸ-
στεφες τὰ φύλλα σου, — ὀνόματέ την, ὅπως σοῦ ἀ-
ρέσει «Κωμικοτραγικὴ» «Ἐξωφρενικὴ» «Χωρὶς ἔν-
νοια» «Ἀγραμματοσύνης ἀποτέλεσμα» «Σοφίης ἀ-
σοφῆς» «Ἀνοησίες» «Λόγια γιὰ γέλοιον» «Λόγια γιὰ
κλᾶμμα» «Ἐλαφρότητες καὶ τὸ μέγα ἔλεος» ἢ ὁ-

μα πιὸ βελή, πιὸ τρυφερὸ παρὰ πῶς ταίριαζε. Μιὰ
μέρα ποὺ μιλοῦσαν, καθισμένοι ὁ Ἀντρέας διπλα
στὸ κρεβάτι, ἔπιασε τὸ χέρι τῆς Κατινούλας, ὅπως
συνήθιζε, καὶ παρατήρησε πῶς κάμποιον ὄρα τὸ βᾶ-
σταξε στὸ δικό του. Τὸ χέρι τῆς, μάλιστα γιὰ χω-
ριατοπούλα, εἶχε κάποια χάρη, κάποια ἐβγένεια,
ποὺ λένε, ἀριστοκρατικὴ φίλα, μακρουλά, ὀλόλε-
φικὰ τὰ δάχτυλά τῆς, σεντεφένια τὰ νύχια τῆς ῥό-
δινα, στρογγυλοκομμένα. Χάδεθε ὁ Ἀντρέας τὸ δέρ-
μα τὰπαλό. Ἄχ! νὰ τὰ δάχτυλα τὰ στρογγυλά
νυχάκια, τὸ δέριμα τῆς Ὀλιας! Ὡς τότε δὲν τοῦ
πέρασε τέτοια σύγκριση ἀπὸ τὸ νοῦ. Ἄμα ποὺ θυ-
μήθηκε τῆς Ὀλιας τὸ χέρι, ἀπόθεσε ἀπάνω στὸ
πάπλωμα πολὺ ἀγάλλια τὸ χεράκι τῆς Κατινούλας.
Τραβήχτηκε στὸ σπουδαστήριον τοῦ ἀντικρὸ μιὰ στιγ-
μῆ. Πῆρε τὴ φωτογραφία τῆς, ἔσκυψε τὸ κεφάλι καὶ
ἔρχισε νὰ συλλογιέται. Τί θῆλεγε ἢ Ὀλια; Δὲ θὰ
τοῦ γνέψη ἀραγες, νὰ τοῦ πῆ; Δὲ θὰ νύχτα ἐλθῆ
να χαμογέλο στὰ χεῖλια τὰ λατρεμένα; Ἐκεῖ ποὺ
τὴ θεωροῦσε, χαμογέλασε ὁ ἴδιος. Τραγουδοῦσαν στὸ
μνημονικὸν τοῦ ἀξέχαστοι παλιοὶ στίχοι. Τὸ ξέρου-
με πῶς ὁ Ἀντρέας ὡς καὶ στὴν ποιήσῃ του εἶτα-
νε πάντα τοῦ ἐλληνοστῆς, πάντα γραφτοδίφης. Εἶ-
χε διαβάσει τὸ πρῶν τίς Τραχίνιες τοῦ Σοφοκλῆ

του. Παρουσιάστηκε στὰ μάτια του ἢ σερνῆ ἐκείνη,
ἀνῆξερη, ἀγαθὴ γυναίκα τῆς δεινῆς τραγωδίας, ἢ
γλυκεῖα ἢ Διηάνειρα, γιὰτὶ τέτοια, καλὴ καὶ σπλα-
χνικὴ, τὴ ζουγράφισε ὁ ποιητῆς του. Φαντάστηκε
πῶς ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Ὀλιας βγαίνανε τὰ ὁμορφα
λόγια ποὺ μοιάζουσαν σὺν ἀναστενχημοῖ.

οὐ γὰρ γυναίκαί τοὺς λόγους ἐρεῖς κακῆ...
ἐγὼ δὲ θυμοῦσθαι μὲν οὐκ ἐπίσταμαι...

Καὶ γιὰ ποῖα αἰτία ἢ Ὀλια νὰ θυμῶσῃ; Μή-
πως δὲν ἔφερε ὅλα ἢ ἀγάπη τῆς Ὀλιας; Μήπως
δὲν προστάτεθε ἢ Ὀλια τὴν Κατινούλα; Μήπως καὶ
τὸ χᾶδι τοῦ Ἀντρέα δὲ στάλαξε ἀπὸ τῆς Ὀλιας
τὴν ψυχὴ; Μήπως δὲν τίς δούλεθε πιστὰ καὶ τίς
δύο; Ἠσύχασε ὁ Ἀντρέας. Κ' εἶχε δικίον ποὺ εἶται
καταλάβαινε τὴν Ὀλια, ἔτσι ἀδέρφωρε θάνατο καὶ
ζωή. Ἀπὸ τὴν Ὀλια τί ἄλλο μποροῦσε νὰ προσμέ-
νη παρὰ καλοσύνη; Ὁ χιτώνας τοῦ Νέσσου ἐμελλε
νὰ τοῦ κολλήσῃ στὸ πετσί ἀπ' ἄλλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ'

Ὡ πῦρ σὺ καὶ πᾶν δεῖμα.

Ἐνα βράδι, ἀφοῦ ἀνέβηκε μὲ τὴν Κατινούλα

στὴν κάμερῃ τῆς καὶ προτοῦ κατεβάσῃ τὸ στόρι τοῦ
παραθυριοῦ, ἢ ὄρα ἐννιά ἐννιάμισιν, ἀκούμπησε ὁ
Ἀντρέας μὲ τὴν Κατινούλα στὸ παράθυρον, νύνασά-
νουνε ἀκόμη μιὰ στιγμὴ τὸν καθάριον τὸν ἀέρα. Ὁ
ἀέρας τόντις καθάριος καὶ μαλακὸς, καλοκαιριᾶτι-
κος, γιὰτὶ, ἂν καὶ ἔρχιζε τότες ὁ χυνόπωρος, ὅλα,
ὡς κ' οἱ ἐποχῆς τοῦ χρόνου, στὴν Μπρεταννία, φαί-
νονται σὺν ἀργοπορημένα, θέλουνε γιὰ νὰ ὀρμιά-
σουνε περισσότερο κίρῳ παρὰ τὲ ἄλλους τόπους, κά-
ποτε καὶ περισσότερον βαστοῦνε. Λοιπὸν ἔτσι καὶ τὸ
καλοκαίρι, τέλια τοῦ Σταβροῦ καὶ στὰ ἔμπα τοῦ
Δημητρίτη. Μὰ τὴ βραδεὶ ἐκείνη, ὅσο καὶ ἂν εἶ-
τανε γλυκεῖα ἢ ἀτμοσφαῖρα, ὅζω ἢ νύχτα κατασκό-
τεινη. Ἄστει δὲν ζάνοιγες στὸν οὐρανόν. Τὰ δέντρα
τοῦ περιβολιοῦ, σὰ μεγαλότκιες, σὰ μακρόκορμοι γι-
γάντοι, μὲ τίς ψιλῆς τοὺς τίς κορφῆς, ποὺ μόλις τίς
ξεδιᾶκρινες, λῆς καὶ βουτούσανε στὸ χάος, γιὰ νὰ
σὲ προβερῖσουνε ἀπὸ κεῖ μέσα. Ἡ θάλασσα βουβῆ
καὶ μάδρη, δὲ γυάλιζε ἀνάμεσα στὶς φυλλωσιές τοὺς.
Εἶναι ὄρες ὅπου ἢ δημιουργία μοιάζει κακία. Τέ-
τοια ἐμοιάζει καὶ τότες. Ἄξια, σὺν ἀπόδειξη τῆς
κακίας, κακίας ἀόρατης βυθισμένης, ὡσπου νὰ ζε-
σπάσῃ, στὰ σωθικά τοῦ ἀθρώπου καὶ στὰ βράθρα
τῆς γῆς, ἀκουστήκανε κάτι φωνῆς ἄγριες, τρελλῆς,

πως άλλως θέλεις, και εκεί μέσα τύπωνε κάθε τί, που θα σου θυμίσει την κρίση του χωριάτη μου κ' έτσι εκείνος, που μια μέρα θα γράψει την ιστορία της γλώσσας μας και της Ελληνικής φιλολογίας, διαβαζοντας αυτή τη στήλη θα ιδή που ο σημερινός αγώνας, που οι εκλεκτοί του Έθνους μας καταπιαστήκανε, εΐτανε όχι μονάχα μεγάλος, μα με χωρίς καμμιά υπερβολή μπορώ να το πώ, υπεράνθρωπος, γιατί είχε να παλαίση με την ελαφρότη, με την χωρίς συνείδηση πολεμική του αντιπάλου, με τη ψευτιά, με την άνοσησία, με την έλλειψη μεγάλων και σιδερένιων χαρακτήρων και με την κλασσική άγραμματοσύνη—την πύ ελίφοδη ντόπια θέρημη—των κριτικών της πεντάρας.

Και τώρα, φίλε Νουμά, σε χαιρετώ.

Καθαρότατες 26/5/07.

EIPHNH A. ΔENTPINCY

ΕΝΑΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΑΣ

Στά Τρίκαλα ή πλημμύρα μ' αθώπινες σάρκες ξεφάντωνε.

Όσοι δε θάφτηκαν ζωντανό στών σπιτιών τους τὰ έρείπια, τριγυρίζαν στους δρόμους καταστραμμένοι, χαροκαμένοι και σ' ήθηρα σκόνταφταν κορμιά. Από κει μ'ς τηλεγραφούσαν πως πεντακόσες χάθηκαν ψυχές.

Τηλεγραφούσε όμως και ο γυμνασιάρχης και ζητούσε οδηγίες πώς και πού θα στεγαστεί ή σοφία του και οι μαθητάδες του, ή καρμανιόλα του δηλαδή και τὰ θυμάτά της, γιατί χωρίς άλλο πρέπει να ξαναρχίσουν τὰ μαθήματα, σέξεταισες γάρ επίκεινται.

Ω, αδιόρθωτε σχολαστικέ, δέκα εκατομμύρια κατάπιε ο ποταμός, πεντακόσες ζωές αφανίστηκαν, και συ ζητάς να αποστραθώσης κι άλλες.

Ω, ποταμέ άνοσησίας, που ή πλημμύρα σου έχει κάνει καταστροφές πολύ μεγαλύτερες από τή σημερινή.

Ω, πτώμα ζωντανό, που δε συ κάνουν καμιά αίστηση, τόσα γύρω σου πτώματα. Ω, πτώμα, που βρώμιες και μύλυνες τόν άέρα δλόγυρα, άκόμα δε σε θάψανε;

Ω, νεκροθάφτη της νιότης, ω στραβέ που πολεμάς να ξεστραθώσεις.

Απορώ πως ο ποταμός σε σεβάστηκε και δε σε

πράσσυρε και σένα, τιποτένιο σκουπίδι· μα ξέχασα· μόνο αυός ο Θεός φιλεί άποθνήσκουσι· νέοι. Το είπα καλά, δάσκαλέ μου;

*

Μα άρκετά, σώθηκαν φαίνεται πια τὰ ψέματα. Έρχεται τὸ ρέμα, ναί τὸ ρέμα τ' έρημητικό του ποταμιού, που θα παρασύρει σένα και όλο σου τὸ σινάφι και θα κινή έρείπια όλες σας τις σαπισμένες βρωμομοικοδομές.

Ω, δασκάλου άχρείοι, θα πεθάνετε απ' άσφυξία στην ίδια σας τή βρωμαποθήκη τή γιομισμένη από τὰ ίδια σας τὰ περιτώματα. Γραμματικούς κανόνες θα σας ψάλλουν στη νεκρώσιμη ακολουθία. Και στην έπιτύμβια πλάκα θα σας γράψουν τὰ εις μνήματα και τις μετοχές τους.

*

Σ' ένα δράμα του Heiberg, «Τὸ Μπαλκόνι», γυρίζει ο άντρας, βρίσκει τή γυναίκα του με τόν έρωμένο της και τούς λέει: «Ω μη νομίζετε πως ήρθα έπίτηδες για να σας πιάσω τὸ τραίνο. Ξετροχιάστηκε και αναγκάστηκα να γυρίσω μαζι σας. Δέ σκοτώθηκε κανείς».

Δεν ήκουσα ποτέ μεγαλύτερο λόγο! Είναι λόγος τὸ σκοτώνει.

Ένας θάνατος μπορούσε να κάνει στὸν τύπο αυτό μεγαλύτερη εντύπωση, παρά ή άπάτη της γυναίκας του, τὸ χάσιμο της εύτυχίας του. Γι' αυτό παρακάτου λέει: «Ω, αυτό δεν είναι τίποτα, έγνωρισα κταστροφές πολύ μεγαλύτερες».

*

Η σύγκριση φαίνεται περιττή και κάθε άλλο σχόλιο, και τὸ άρθρο μου έπρεπε να τελειώσει πριν μου έρθει στη μνήμη ο Heiberg και τὸ δράμα του.

Φανταστείτε όμως τὸ δάσκαλο, όταν θα χάσει τή αγαπημένη του τή γραμματική!

Και ή συντέλεια τὸ κόσμου να γίνει άκόμα, αυτές θα γυρίζει μέσα στὸ χάος σάν καταστροφής πνεύμα, και μέσα στὰ πτώματα και τὰ έρείπια θα ψάχνει τή Γραμματική του να βρεί.

Σ. ΧΑΡΛΗΣ

Υ. Γ. Ένας άλλος δάσκαλος έριξε μια μπόμπα στὴ Βουλή. Φαίνεται πως υπάρχουν και τίμιοι δάσκαλοι.

Ο ΙΔΙΟΣ

Ξελαργγωμένες, από τὸ χωριουδάκι τὸ μικρὸ που βρισκότανε, από τάλλο μέρος της στρατας, στὰ πόδια τὸυ Χαμονοκορφιού Πρώτα, μια φωνή γυναικήσια· ύστερης, άντρείσια φωνή. Κατόπι, άπανωτές άπανωτές κ' οι δύο τους. Η γυναικήσια φωνή, σὰ σουβλιά· χαμηλή και βροντερή συνάμα ή άντρείσια.

— «Έγώ θα τὸ πώ, θα σε καταγγείλω πως έσύ τὸ σκότωσες τὸ παιδί!»

— «Και γώ, πως έσύ τὸ πνίξες, σκύλα!»

— «Φονιά! Φονιά πατέρα!»

— «Φόνισσα μάνα!»

Ο Άντρέας δεν κατάλαβε άμέσως τί λέγανε, γιατί μιλούσανε στην μπρετονική ντοπιολαλιά τους. Ρώτησε και τὸυ τὰ ξήγησε ή Κατινούλα. Έφριξε ο Άντρέας. Άλήθεια τάχα όσα ξεστομίζανε στὸ θυμὸ τους; Και τὸυ άποκρίθηκε ή Κατινούλα.

— «Ναι, κάποτες τυχαίνουε άφτά στα χωριά μας. Η φτώχεια τὰ φταίει. Κάνουε παιδιά με τήν ντουζίνα κ' έπειτα δεν έχουε ψωμί να τους δώσουνε, δεν έχουε κ' ίδιοι τους να φάνε. Τὰ σκοτώνουε, δηλαδή τάφνουε και πεθαίνουε. Τὰ βγάζουε στὸ κρύο, με τὸ μπουζι εζω· ή μάνα δεν τὰ βυζάνει· σὰ γίνουε δυό τριώ χρονώ και δούνε οι γονιοί πως άδύνατο να τὰ θρέψουε, τὰ ψοφούε στην πεί-

να· σάν είναι μωρά, μωρά, τούς στραγγουλιζουε κιόλας λαφριά λαφριά τὸ λαιμό, να μη φαίνεται. Μαλλώνει τάντρογγο, επειδή ο άντρας μέθης κ' ή γυναίκα πρέπει όλα να τὰ ποφίρη. Ο άντρας της θα της συβούλεψε να τὸ ξεφορτώη και τὸ ξεφορτώηκε με τὰ χέρια της. Από κει ο καθγάς».

Η Κατινούλα τὸυ τὰ ξεδιάλιζε μ' ένα ύφος που δε γραφεται, ήσυχα ήσυχα, σὰ να κουβέντιαζε για τίποτες αδιάφορο, για τίποτες από τὰ συνηθισμένα, τὰ γνωστά, που προσοχή δεν αξίζουε, γιατί κάθε μέρα τὰ βλέπεις. Μήτε φόβο της προξενούσανε μήτε καμιάν άνατριγίλα. Τὰ ήξερε. Και τότες κατάλαβε ο Άντρέας τή δυστυχία τὸυ κόσμου. Η Κατινούλα που εΐτανε τόσο καλή, που δεν μπορούσε νάντικρύση με τὰ μάτια της ζωο πονεμένο, ή κνημένη, από μικρή άκόμη, φτάνει που κοίταζε τί γινότανε γύρω της, και παντού άντάμωνε τὰ ίδια, θλίψη κκομοιριά και κρίμα. Όστε μήτε άπορούσε πια τάγαθὸ τὸ κορίτσι. Ένοιωσε όμως ο Άντρέας πόσα, κοντά κοντά μας, στην άθρωπότητα και στη δημιουργία, ή νύχτα μ'ς άποσκεπάζει, πόσα που τήν άνάσα μας δε θα παίρναμε, άσπου να δούμε να τὰ λούση τὸ φῶς τὸ άγνό.

Η Κατινούλα, εκείνη τή βραδεία και τήν ά-

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Για την Ελλάδα αρ. 10.—Για τὸ Έξωτερικὸ φ. αρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίθσκια της Πλατείας Συντάγματος, Όμόνοιας, Υπουργείου Οικονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόδρομου, (Οφθαλμιατρεία), Βουλῆς, Σταθμοῦ Ἑπόγειου Σιδηρόδρομου (Όμόνοια), στὸ καπνοποιεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Έξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Έστιας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (όδος Σταδίου, άντικρὸ στὴ Βουλῆ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Η συνδρομή πλερώνεται μπροστά κ' είναι ένός χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Η άποχώρηση τὸυ Θεοτόκη από τήν πολιτική — «Άλλαγὴ» — Ψωμί και κόμμα — Τρέλλα και... «Άγρόπολη» — Δεν άποχωρεί!...

ΑΠΟΧΩΡΕΙ λοιπόν άριστικά από τήν πολιτική ο Θεοτόκης. Μά τέτια άπόφαση τιμάει τόν άθροστο, και μακάρι να τόν άκολουθήσαν κι όσοι άλλοι νιώθουν πως ήρθε πια ή ώρα τους που δεν μπορούνε να είναι χρήσιμοι. Τὸ Κράτος σήμερα έχει ανάγκη σε όλους τούς κλάδους από άθρόστους ζωντανούς, με άνθίσματα και με νύια μέσα στις ψυχές τους. Και παρατίθω άπ' όλους, πρώτα τέτοιος ναίαι και κινῶς που διευτύνει τήν έξουσία, γιατί ή δύναμη της θέλησής του και τὰ νύια της σκέψης του, θα κινήσουε, και ή τή φόρα που θα δώσει, κι όλο τόν όργανισμό της Πολιτείας.

Ο Θεοτόκης μ'ς άπόδειξε τόσες φορές τώρα, πως δεν εΐτανε ο τέτοιος. Έλλίδες άπάνου του πολλές στήριχτήκανε, μα οι έλλίδες πέταξαν πια. Εντύχημα είναι που και ο ίδιος τὸ κατάλαβε, και φέβει μακριά από τούς κοινοβουλευτικούς άγῶνες, που χατάνισαν τὸ Έθνος, βρίσκοντας πρόφαση της ρεματισμού του. Όπου κι αν κεντηάζουν οι καταραμένοι αυτοί ρεματισμοί, για στὰ πόδια, για στην ψυχή, για και στὸ μυαλό, πάντα φέρνουε μεγάλο κακό στους άθρόστους και στὰ Έθνη που τούς έχουε. Κι αν οι άθρόστοι δε θεραπεύονται απ' αυτούς γιατί δεν μπορούνε να ξαναδώσουν, στὰ Έθνη όμως αλλάζει τὸ πρῶμα, φτάνει μονάχα να βρεθούνε άληθινά νέοι ήτρες, για να κεντηώσουε τὸν όργανισμό τους με νέο αίμα.

Και θα θέλαμε ο κ. Θεοτόκης, στην τέτια περίπτωση να δειχνότανε ελιγκρηής, και να βροντοφώναζε διαρρητά κει-

βριανή και τις άκόλουθες μέρες, είχε μέσα της κάποιον άλλο καμὸ που δεν τόν εδειγνε, μήπως και δυσαρεστήση τόν Άντρέα, μήπως και συχιστή. Δεν ήθελε ή Κατινούλα να φύγη από τὸ Χαμονοκορφι, τουλάχιστο να φύγη πιδ νωρίς απ' ότι άποφασίσανε. Κι αλήθεια ο Άντρέας τὸ είπε κι άπαρχής, όταν ήρθανε, πως θα γυρίσουε στὸ Παρίσι τις είκοσι έξη τὸυ Σταβρού, τήν τρίτη. Έρκοια δεν άλλαζε σκέδιο. Άξια όμως αναγκάστηκε ο ήθρωπος. Ο γιός του ξανάρχιζε κάτω τάνότητα φερσίματά του. Έπρεπε με κάθε τρόπο να μὴν τόν αφήσουε μόνο στὸ σπίτι, να σηκώθουν όλοι και να πάνε. Λοιπόν έμελλε τώρα να ξεκινήσουε τρίτη δεκαεηνιά. Η διαφορά σκεδὸν ασήμαντη, θα μὸυ πῆς. Έτσι έλεγε κ' ή Κατινούλα. Μαθημένη από γεννησιμιό της να ποφίρη, να κινή κουράγιο, να μὴν παραπονιέται ποτέ της, νύχη πομονή κ' έγκαρτέρηση, σόπαινε και νόμιζε πως όπως τρέχει ο άφεντικός, θλναι και τὸ πιδ σωστό. Μά καπιο προαίστημα λυπητερό έτρεμε στην καρδιά της, θελό κι άνήμπορο κι άκάλητο, πως θάσθηνε κι άφτὸ με τὸ καλοκαίρι, πως ίσως, αν έμνησκε άκόμη λιγάκι, αν έμνησκε στην πατρίδα, μπρός στη θάλασσα, σάγαπημένο τὸ ξεχικό που κι άλλοτες τήν έσωσε, θάναλάβαινε άποφασιστικά. Δεν πρόσεχε

το που τον κάνει να μακραίνει ανδρασημένους από την έβου-
σία. Θα θέλωμε ν' άφισει κατά μέρος κάθε επιφύλαξη,
και να πει, πώς στον κατήφορο που πάμε, κανείς δε θα μδς
αόσει, παρά μια γενική ήθικη πολιτική ανυπόρφω-
ση. Κι ως έρθουν οι δυνατοί κ' οι ζωητανοί να καταπι-
στούνε το μεγάλο τό έργο. 'Αν ήλεγε αυτό, θάφινε τουλάχισ-
στο μια μνήμη ανθρώπου άληθινού. 'Ενώ τώρα;

*

«ΑΔΛΑΓΗ», είναι τό σύθημα του αντίπαλου του Μερ-
κούρη, για τις έργαζόμενες δημοτικές εκλογές, και μάς φαί-
νεται πως ή λέξη αυτή τίποτα δεν μπορεί να σημαίνει.
'Ο Μερκούρης όσα χρόνια τόσα διεκτινεί τό Δήμο, είναι
έλήθεια πως στάθηκε στην προπαιμένη θέση. Δούλεψε όσο
μπόρεσε, κ' έκαμε ό,τι μπορούσε να κάμει ένας καλοσυνεί-
τος και τίμιος άρχοντας του Δήμου της 'Αθήνας. Γι' αυτό
λέμε πως τό «'Αδλαγή», είναι λέξη δίχως νόημα, έξόν ή
θέλει να σημαίνει άλλαγή στο χειρότερο. Τότε πάμε πάσο!

*

ΣΤΑ ΤΡΙΚΚΑΛΑ κινυνέψανε οι άνθρωποι, ύστερα από
τήν καταστροφή της πλημμύρας, να πεθύνουνε και από την
πεινα. 'Από τή γειτονική όμως χώρα, την Κερδίτσα,
σταλθήκανε κάμποσες χιλιάδες καρβέλια, για να μοιρα-
στούνε στους φτωχούς και τους καταστραμμένους. 'Ο Δή-
μαρχος που ανάλαβε αυτή τή δουλειά, τί έκαμε; Μοίρα-
σε με άπλοχηριά τά καρβέλια του ψωμιού στους φίλους του
ψηφοφόρος, και στο αντίθετο κόμμα δεν έδωσε ούτε ψίχα-
λο. Τί άγριος που γίνεται ή Ρωμιά; για τήν άτιμη τήν
κάλη! Τίποτα δεν τόνα συγκινεί, και σαν τίγρης είναι
έτοιμος να φάει κοσμάκι, για τό κόμμα!

*

«Ο ΨΥΧΑΡΙΣΜΟΣ γεννά τρέλλα». 'Ετσι μάς είπε
προχτές ή «'Ακρόπολη», και τό λόγια της αυτά δεν εί-
νοι καθόλου καινούρια. Τά είπανε κι άλλοι άλλες φορές.
Τά είπε ή Μιστριώτης, ή Σαμψάκης, κι όλοι οι άλλοι τρα-
νοί σοφοί. Τώρα τά λέει κι ή Γαβρηλίδης... Τέσο τό χει-
ρότερο για τήν «'Ακρόπολη»!

Μας λέει όμως και τό άλλο. Πως ή καθαρεύουσα γεν-
νά ήλιθιότητα, κι αυτό βέβαια είναι άλήθεια άκαταμάχη-
τη. Κ' επειδή ή «'Ακρόπολη» γράφει τήν καθαρεύουσα, άρα
γεννά και τήν ήλιθιότητα πως ή Ψυχρισμός είναι τρέλλα.
'Η λογική μας, σύμφωνη με τή λογική της. Πως;...

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πως ή Θεοτόκης δεν αποχωρεί, εποχωρεί,
άναχωρεί κτλ. από τήν Πολιτική. Τουλάχιστο έτσι γράφτη-
κε στις σημειώσεις της Τρίτης. Τότε γιατί ρήχτηκε ή ρου-
κέτα της αποχώρησης; 'Ισως ή Θεοτόκης θέλησε να δια-
θάσει ζωντανός τή νεκρολογία του, αλλά Γεννάδιο, και
τή διάβασε. Να μάς πει τώρα, τον παρακαλούμε, αν έ-
μεινε κ' εύχαριστημένος απ' σύτή.

όμως και πολύ, γιατί κάμποσο θάβρος της έδινε που
ή Αντρέας τήν παραμικρή άνησυχία δεν έδειχνε και
τόντις καμιά δεν είχε. 'Αφού έγειανε άνέλπιστα τό
νεφρί, τό χειμώνα πιά, στο Παρίσι, θά τήν απο-
γειάνη. 'Ο λογικός του ή νους άλλα δεν πρόβλεπε.
Και με τό δικίο του, δηλαδή αν ή λογική και τό
δικίο βγαίνουνε πάντα περίπατο ταιρι ταιρι, καθώς
θάπρεπε βέβαια. Δεν έφταιγε ή Αντρέας. Σύμφωνα
μ' όσα του έρμηνέψανε οι διάφοροι γιατροί ένας έ-
νας, ή πνευμονοφρία, στην κατάσταση της Κατινού-
λας, είτανε ή μεγάλος ή κίνυνος. ή τρομερός άμα
πέρασε, όλα καλά.

Τόν Αντρέα τον πείραζε ή άταξία Του φαινό-
τανε άταχτο, για τις κουταμάρες, για τήν άσκημη
δικυγωγή ενός παιδιού, να στερηθ ή άλάκαρη φαμε-
λιά, να στερηθ ή κ' ή άξέωστη τον άέρα της υγείας
και της άνάβρωσης, ως αφήσουμε που ή ίδιος είχε
κάμψηση δουλειά και του χρειάζότανε, για να τήν
περατώση, μακριά να στέκη, λίγο καιρό άκόμη, από
τις παρισιάνικες τις άνεμοζάλες και τά παρισιάνικα
κάνεμουρια, στην άπανεμιά της έξοχής. 'Από τις δε-
καεννιά του 'Αλωνάρη, αφού βυλέφτηκε στο σπου-
δαστή: του κι απέτελειωσε κάτι διόρθωσεις, κάτι
άρθράκια, μελέτησε, μόρφωσε καινούριες ιδέες, στο-

ΠΙΣΤΡΟΦΙΑ

Περίχαρος έμιοσενα και πάω σε ξένες χώρες
να φέρω σου δι νείρεται πεντάμορφης ψυχή.
Μά δειξαν οι άνεμικές, με ρήμαξαν οι μπόρες
και στα λιούβρια πλάναξα για του 'Απιμιού βροχή.

Τό γριισμό μου τάζοντας στο ποθητόν άντάμα
και τοιμασίες του γάμου μας λογιόζοντας να βρω,
τό κάθετι που σούφερα τραγούδαγα με κλάμα
... και σούφερα βενέτικες πραιμάτιες θροαβρό.

Κ' ήρθα στη χώρα σου από σε μορφότερη δε μνήσκει,
κι όλοι οι έδικοί σου τρέξανε να πάρουν από με,
λες κ' είμονε πραιματετής, τό πιο καλό καιόικι
και! τί μάς έφερες, μου λέν, πραιματετή, καλέ.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

('Από τό βιβλίο του 'Ελισαίου Γιανίδη
«Γλώσσα και ζωή» που τυλώ-
νεται σε λίγο.) *

Τό παιδί ξέρει από τό σπίτι του ότι απόμαθα
σημαίνει έμαθα τελείως και ξεμαθα σημαίνει έχασα
τή μάθηση. Τό σχολείο προσπαθεί να ξεριζώση αυτές
τις σημασίες και να τις βάλη άνάποδα: ξεέμυθον
με τήν πρώτη έννοια και απέμαθον με τή δεύτερη.
Και ενώ δεν μπορεί να τις ξεριζώση, και δεν μπο-
ρεί γιατί στηρίζονται σε δλόκληρη σειρά όμοιες έν-
νοιες, ξεέγραφα, ξεέβαψε, ξεκουμπώνω, ξεκοινίζω, ξε-
κουράζομαι, ξεκαρφώνω... αποφάγαμε, αποβγάζω,
αποκοιτάθηκα, αποστραβώθηκα, αποτρελλάθηκα, εί-
τανε κι' απόγινε... κατορθώνει όμως να τις κλονίση
και να γεννήση τήν άμφιβολία και τήν παραζάλη
στο μυαλό του ανθρώπου, ή ήποιος, όταν θά μετα-
χειριστή αυτές τις λέξεις, πρέπει να σταθ ή μια στιγ-
μή να συλλογιστή με ποιά έννοια ταιριάζει να τις
πη σ' εκείνη τήν περίσταση. Και αν, ξεχνώντας ότι
βρίσκεται στη Βουλή, παρασυρθ ή απ' τό άληθινό
του γλωσσικό αίσθημα και πη πως ή Τυκοούτης έ-
ξεβαρβάωσε τήν 'Ελλάδα, θά προκαλήση τά γέλια,
όπως τό έπαθε κάποτε σεβαστός πολιτευτής.

Τό παιδί ξέρει τις λέξεις καιρός και χρόνος με
τής έννοια που έχουν στη μητρική του γλώσσα (έχω
πολόν καιρό να βρω στο μάθημα όχι έχω πολόν χρό-
νον). Τό σχολείο άγωνίζεται να βάλη τό χρόνος στη

*) 'Η άρχή του στο περασμένο φύλλο.

θέση του καιρός, και τό έτος στη θέση του χρόνος.
Και, αν τό κατορθώνε σωστά, πάλι καλά. 'Αλλά,
όπως κάθε άντιφυσική δουλειά, κι' αυτή μιση είναι.
Γιατί, ενώ μάθαμε να λέμε άπόλεια χρόνον, εξα-
κολουθούμε όμως να λέμε δε χάνει καιρό, τον άρ-
πάζει, όχι δεν χάνει χρόνον, ούτε δεν άπόλλυται
χρόνον.

Πόσες άπορίες δε γεννιούνται μέσα στην ψυχή
του μικρού μαθητή απ' αυτή τήν κατάσταση, χω-
ρίς ναχουν βέβαια ώρισμένη και συνειδητή μορφή;
άμορφες και άσχηματίστες, έτσι, σα νεφελώματακ,
κυκλοφορούν μέσα στο χάος του μυαλού του. Διευ-
θυνετε έναν ήλεκτρικό προβολέα μέσα σ' εκείνο τό
σκοτός, και ίδου τί θά διαβάσετε στο βαθός:

«Γιατί άραγε όσα λέμε είναι ντροπή να τά γρά-
φουμε, και γιατί τότε εκείνα που γράφουμε δεν τά
λέμε; Γιατί τό γλωσσικό κανόνα που μάς επιβάλλει
ή επίσημος δάσκαλος δεν τον εφαρμόζει ή ιδιώτης
δάσκαλος, και γιατί επιτρέπει και σ' έμάς να τον
καταργούμε στον ιδιωτικό μας βίο; 'Ισως τό ίδιο
να συμβαίνει και με όλα τά πράγματα που μαθαί-
νουμε στο σχολείο. 'Όλα αυτά θά είναι κατά βαθός
ψέματα, που πρέπει να τά θυμόμαστε μόνο μπρο-
στά στο δάσκαλο. Και όπως επιτρέπεται στο σπίτι
να λέμε ή μητέρα, ώνει μόνο στο μάθημα να μην
τό λέμε, έτσι λοιπόν θά μπορούμε στο σπίτι και ν'
αυθαδικώσουμε στη μητέρα μας, φτάνει στο μάθημα
να ημολογούμε ότι άφείλομεν να σεβώμεθα τους γο-
νείς μας».

«Τό σχολείο άποτελεί άραγε μέρος του έξω κό-
σμου, και σε τί σχέση βρίσκεται μ' αυτόν; Δέ θά
είναι βέβαια προετοιμασία για τον κόσμο, θά είναι
μάλλον ένας τύπος που πρέπει να πληρωθ ή, και τον
κόσμο θά τον γνωρίσουμε όταν θά πάμε στον κόσμο.
'Αλλοίως, γιατί τό σχολείο τόσο λίγο να ενδιαφέρε-
ται για τον κόσμο; 'Ο κόσμος, έξόν απ' τά ώραία
και εύγενικά πράγματα που βλέπουμε στα βιβλία,
έχει ένα σωρό άλλα πράγματα πρόστυχα. 'Ο κόσμος
κουρνίζει τό ρολόγι του. ξεκορμιά τό ρυχο του, και
τό ξεκοινίζει, άμα πιουλθη ή από λάσπες τό βουρ-
τοίζει, άμα τουλαικωθ ή τό καπέλλο του, τό δίνει για
αιδέρωμα, ή κόσμος ξεκαρφώνει ένα σανίδι, ή κό-
σμος ψήνει... Αυτά δεν πρέπει να τά λέμε έτσι
— τό καταλάβαμε — αλλά ποτέ δε μάς είπανε και
πως πρέπει να τά λέμε. Στην κόσμο ύπάρχει ψωμι
μπαριάνικο. Ψωλον θά τό πούμε άραγε; Τουλάχισ-
στο, αν τό έλεγε κανένας θά ξέραμε. 'Ο κόσμος έχει:

χάστηκε χίλια έργα καινούρια, και σαν ταχτικός ά-
θροπος πήρε και κατάστρωσε τους τίτλους με τή
σειρά τους άπάνω σ' ένα χαρτάκι χωριστό, καλλι-
γραφημένο κι όμορφο όμορφο. Τώρα μάλιστα που πη-
γαίνουνε τά πράματα όπως ήθελε, ή θεοφάνερη κα-
λητέρεψη που παρατηρούσε μέσα τή μέρα στην κα-
τάσταση της Κατινούλας, του άναρτέρας τήν έλ-
πίδα και τό κουράγιο. 'Εργάζότανε όλοένα κι ό-
λοένα τή νοσοκομώσε. 'Ός και τήν ώρα που κατέ-
βαινε να τή θερμομετρήση, δέκα λεπτά κάθε άπόγε-
μα, τραβούσε τό μολυβάκι του από τήν τζέπη του,
ένα μολυβάκι της 'Ολίας, που είχε κι άφτό τό
ιστορικά του, τήνοιγε, του φύλαγε ή Κατινούλα κά-
τι μικρές κόλλες χαρτί, καθότανε και μόλις καθι-
σμένος, έγραφε, με τό βολό: στη φούχτα του άρι-
στερου του χειριού. Πούντο, άμα πενούσανε τά δέ-
κα λεπτά, σταματούσε, άδιάφορο, αν έμνησκε στη
μέση μιανής φρασούλας. 'Από τις δεκαεφτά του Τρυ-
γητή ως τις δεκατέσσερεις του Σταθρού, κατώρθω-
θε με τέτοιο σύστημα να κάμη άλόκαιρη μελέτη
που λογάρισε τυπωμένη ως εφτά μεγαλούτικες σε-
λίδες. Κεμάρων ή Κατινούλα που τό καταδεχό-
τανε ή Κύριος να γράφη μπροστά της, να της βίχνη
κιάλας κάπου κάπου μια ματιά, να τή χαϊδέψη.

'Ο Αντρέας πάλι προετοιμαζότανε να καταπιστή
κι άλλο, μια επίκριση για κάποιον βιβλίο ή πιο σω-
στά κάποιον χοντρούτσικη φυλλαδούλα που θέμα της
ή Φιλοχέτης του άγαπημένου του ποιητή. 'Από που
κι ως που ναρθ ή να του χαλάση τήν εργασία του ή
στραβομάρα, ή άσυνείδητη και πιθανό άσύνειδη
κακοήθεια ενός ξελογιασμένου; 'Αδικα, δηλαδή ά-
τοκα πράματα. Και τί πείραζε που είτανε γιάς του;
Μήπως επειδή κ' ένας άθροπος είναι της φαμελιάς
μας, έχει τάχα τό δικαίωμα να βλάφτη; 'Ο Αν-
τρέας, αν και δεν τόβαζε με τό νού του πως ή ά-
ναχώρησή τους θά βλάψη τήν Κατινούλα, ώστόσο σα
να τόννωιθε πως της έφερεν κάποιον κρυφό σεκλέτι,
κι από τήν καλοσύνη του, ίσως κι από τήν ιδέα πως
δεν κάνει ναλλάζουμε και πως μνήσκοντας περισσό-
τερο, μια κ' έτσι τάποφάσισε άπαρχής, πιο σίγουρα
θά ώφεληθ ή, σταναχωριότανε κι άρτός. Συνάμα βια-
ζότανε να φύγουνε, άκουγε μέσα του, ξαφνικά, μια
φωνή να του λέη: «Σπουδαία ύπόθεση. Παιδί σου
τό κάτω κάτω. Του τό χρωστάς».

'Εμελλε κατέπι, σαν τά θυμήθηκε σε μέρες ά-
σκηνης όπου κινύνεφε γαρά ή Κατινούλα, να μετα-
νοιώση ή Αντρέας για τέτοια λόγια, επειδή τό
χρέος μας τό πιο σπουδαίο είναι τό χρέος μας προς

φραντζόλα, κουλούρα, καρβέλι, κουραμάνια, ψωμί της μύρας, έχει μπάμιες, νιομάτες, μελιζάνες, μαιντανό, άνιθο, άνιράκλα, μαρούλια, κουνουπίδια, μπρόκολα, άνιθία, ραδίκια.... έχει στρείδια, μύδια, καλόγνωμες, μαρμπούνια, μαγιάντικο, πέστροφες, σαοδέλλες, ρέγκες, τσίρους,.... έχει κοντοποδαρούσες, άειονύχι, φράγουλα, ραζακί, αγγουλάτο,.... έχει τζάνερα, ρόδια, τζιτζίφα, χουρμάρες...

«Αυτά όλα ούτε στο Φεγγάρι βρίσκονται, ούτε στον Άρη, ούτε σε κανένα άλλο μέρος του ουρανού είναι πράγματα του δικού μας κόσμου. Και μολαταύτα το σχολείο επιμένει πώς δέν υπάρχουν. Έγώ ρώτησα το μεγάλο μου τόν αδελφό, πού ξέρει πάρα πολλά γράμματα, γιατί τέλειωσε το γυμνάσιο, και όμως μου είπε, ότι δέν ξέρει πώς τὰ λένε. Μερικά απ' αυτά, λείει, σάμπως νά τ' απάντησε μια φορά στη βοτκνική και στη ζωολογία, μὰ από τότε δέν τὰ ξανάκουσε πιά ποτέ του και δέν τὰ θυμάται. Μπορεί και νά είναι κακά πράγματα, και γι' αυτό δέν πρέπει νά τὰ μάθουμε. Ωστε, όταν γράφω έκθεση ιδεών, πρέπει νά αποφεύγω νά κάνω λόγο γι' αυτά. Προχθές πού πήγα στο περιβόλι του θείου μου, τόκαμν έκθεση τήν άλλη μέρα, αλλά δέν είπα πού έφαγα τζάνερα....».

Απ' τή σύγχυση αυτή ένα πράγμα ξεδιαλύνει καθαρά το μικρό παιδί: «Οτι υπάρχει ένας κόσμος φανερός, επίσημος, αναγνωρισμένος· αυτού του κόσμου τὰ πράγματα λέγονται. Υπάρχει κ' ένας άλλος κόσμος, αληθινός, αλλά κρυφός. Αυτός υπάρχει με τήν άνοχή του πρώτου και όφείλει νά κρύβεται απ' αυτόν· του κόσμου αυτού τὰ πράγματα δέ λέγονται. Τήν περιοχή του καθενός κόσμου, έννοείται, δέν τή βλέπει καθαρά το παιδί. Αν έφαγε τζάνερα στο περιβόλι του θείου του ή αν τὰ έκλεψε απ' το γειτονικό περιβόλι, οι δυο κ' ένας πράξεις στον κρυφό κόσμο άνήκουν και οι δυο, αφού και τις δυο δέν μπορεί νά τις πη. Και επειδή ή πρώτη, αν και δέ λέγεται, όμως στην πραγματικότητα γίνεται, έρα θά γίνεται και ή δεύτερη.

Αλλά ή αντίφαση του συστήματος δέν τελειώνει εδώ. Θά υποθήση κανείς ότι, αν ή καθαρεύουσα δέ μιλιέται στο σχολείο, θά διδάσκεται όμως θεωρητικώς. Όχι. Διδάσκεται μόνο στο δημοτικό, με το όνομα νεοελληνική· απ' το ελληνικό σχολείο αρχίζει ή αρχαία ελληνική. Γιατί δέν πρέπει νά λησμονούμε, ότι, αν ο κόσμος πού παρακολουθεί τή ζωή παραίτησε πρό πολλού τήν ιδέα της επιστροφής στην

αρχαία, αν ή πολιτεία δέχεται πιά τώρα ότι το σημείο προς το οποίο βαδίζουμε είναι κάποια άλλη γλώσσα νεοαρχαία, στο σχολείο όμως, χωρίς νά το καταλάβουμε, εξακολουθεί νά είναι θρονιασμένο το παλιό δόγμα της επιστροφής. Είχασε ή πολιτεία, συγχρόνως με τή μεταβολή των ιδεών, νά πάρη και τήν εκπαίδευση και νά τήν τροποποιήση σύμφωνα με το νέο πνεύμα. Ίδου τί μαθαίνει το παιδί στο ελληνικό σχολείο:

τώ νεώ, τών νεών, οι νεώ, τοίς νεός,
ή γραυς, τήν γραυν,
ή φώς, τής φωδός,
σφεις, σφών, σφισι, σφας,
σής, σεός, σεί, σεές, σεών, σής, σεας, κκι σείς,
τιμασίμην-όμην, τιμάοιο-φω, τιμάοιο-φτο,
τιμάοιοθον-φθον, τιμαοισθην-ώσθην κλπ.
πεπαιδευοίμην,-οιο,-οιο,
πεπαιδευοισθον,-οισθην, κλπ.
φάθι και φαθί, φάτω (εδώ το παιδί χαμογελά)
φάτον, φάτων,
φίτε, φάτων και φάτωσαν (τώρα γελά φανερά).
λείην, λείνης, λείη,
λείητον-λείτον, λείητην-λείητην,
λείημεν-λείμεν, λείητε λείτε, λείηεν-λείεν.

Αυτήν τή γλώσσα ή πολιτεία τήν αναγνωρίζει, ώρισμένως ότι δέν άνήκει στη σημερινή ελληνική, ούτε δέχεται πώς θά γίνη άγρότερα δική μας, δηλαδή τή δέχεται για νεκρή γλώσσα. Αλλά τότε πέφτει σε γιά μεγάλη αντίφαση, νά τή διδάσκη σε παιδιά δέκα χρονών, πού τὰ τρία τέταρτα απ' αυτά δέ θά συμπληρώσουν τήν έγκυκλοπαιδική τους μόρφωση, δέ θ' ακολουθήσουν κλασικές σπουδές, δέ θά μάθουν τήν αρχαία ελληνική, παρά πήγαν εκεί για νά πάρουν λίγη πρακτική μόρφωση χρήσιμη στη ζωή, και για νά μάθουν τή δική τους γλώσσα. Τὰ παιδιά αυτά τὰ βραχνίζουμε με τή γραμματική μας νεκρής γλώσσας ενώ ξέρουμε ότι το παιδί μόνο με τήν διμύλια μαθαίνει ξένη γλώσσα.

Φυσική συνέπεια της δυσανάλογης αυτής δυσκολίας πού άκκαιρα προϋσιάζεται στη μόρφωση του παιδιού είναι, ότι ή διδασκαλία άφίνει τή φυσική της διεύθυνση και αναγκάζεται νά προσκολληθή στη γραμματική. Η γλώσσα, από όργανο της διδασκαλίας, γίνεται σκοπός. Και αντί νά δώσουμε στο παιδί αναγνώσματα μορφωτικά του νου και της καρδιάς, αντί νά του παρουσιάσουμε μιχ προοδευτική σειρά κειμένων πού νά βοηθήσουν το νου ν' άνεβή

σκαλι σκαλι προς το δυσκολώτερο—δυσκολώτερο στη σκέψη, όχι στη γλώσσα, — αντί νά υποβάλουμε το νου σε μεθοδική γυμναστική, του δίνουμε άπλούστατα γλωσσικές άσκήσεις. Γιατί, στην έκλογή των κειμένων, δέν εξετάζονται τὰ κείμενα ως περιεχόμενο, εξετάζονται ως μορφή, δέν εξετάζεται τί λέει ο κάθε συγγραφέας, αλλά σε τί γλώσσα το λέει. Τί ένδιαφέρον μπορεί νά βγῆ παιδί δέκα χρονών, και τί διδάγμα θά βγάλη, και τί είδος άσκηση θά κάμη ο νους του, με το νά μάθη πόσους σταθμούς και πόσες παρασάγγες έκχε κάθε φορά ο Κύρος, πόσες χιλιάδες οπλίτες είχε και πόσους πελταστάρ και πόσους ίππείς, ποιά πρόστυχα μέσα μεταχειρίστηκε για νά ρίξη τόν αδελφό του απ' το θρόνο, κ' ένα σωρό τέτοια πράγματα, ξένη έντελώς προς τή παιδική σκέψη, άνίκανα νά ζυπήσουν τή φαντασία του παιδιού και νά κάμουν το μυκλό νά δουλέψη; Είναι λοιπόν φανερό πώς τέτοια άναγνώσματα τὰ δίνουμε στο μαθητή, όχι για νά μορφωθή, παρά για νά μάθη γλώσσα, τὰ δίνουμε ως συλλογή γραμματικών παραδειγμάτων, ως παράρτημα της γραμματικής. Δηλαδή λησμονούμε το σκοπό της διδασκαλίας και παίρνουμε το όργανο για σκοπό.

Είπαμε πώς ή καθρεύουσα δέ διδάσκεται στο σχολείο. Δέν είναι μόνο αυτό· της έχει στήσει και πόλεμο το σχολείο. Και πολύ σωστά. Γιατί ή πολιτεία έδωκε στο δάσκαλο μια έντολή χωρίς νά υπολογίση τις συνέπειές της. Του είπε νά πάρη αυτήν τή γλώσσα και νά τή διορθώση και νά τήν καλλιεργήση άπάνω στο ύπόδειγμα της αρχαίας. Αλλά ή καθρεύουσα, με το νά μὴν είχε οδηγό το αίσθημα στο σχηματισμό της, έχει χαλάσει πλήθος λέξεις, σημειές και συντάξεις της αρχαίας, και επομένως είναι γεμάτη λαθη. Λοιπόν ο δάσκαλος, έκτελώντας εύσυνείδητα τήν έντολή της πολιτείας, βάλθηκε νά τὰ διορθώση. Και διδάσκει το μαθητή, όχι πώς άφιππεύω έσόμεινε μια φορά απομυκρόνομαι έφιππος και σήμερα σημαίνει άλλο, παρά ότι εξακολουθεί νά σημαίνει το ίδιο και φταίμε έμεις πού δέν το καταλαβαίνουμε. Ότι αποθαρώνω σημαίνει δίνω πολν θάρρος, αποκαρτερώ σημαίνει πεθαίνω από τήν πείνα, φρενήρης θά πη έννας άνθρωπος πολν γνωστικός,.... και ότι οι άλλες σημασίες πού δίνουμε έμεις σ' αυτές τις λέξεις είναι όλες λάθος.

Συνοψίζουμε. Κάθε σχολείο στον κόσμο διδάσκει και μια γλώσσα, πού ή ίδια χρησιμεύει και ως όρ-

τους πιδ παθικμένους, τους πιδ έρημους και τους πιδ άνήμπορους. Τέτοιο χρέος όλα τάλλα τὰ νικῶ. Μὰ τότες του φαινόντανε τάλλα ίσια κι δυαλά. Τιποτα δέν είχε ή Κατινούλα. Νά, ή φούσκα της θυμωνε κάπου κάπου, έπειτα σύχαζε μέρες και βδομάδες. Μια δυο φορές τήν ένόχλησε το στομάχι, μὰ έτρωςε πάντα με όρεξη. Έτυχε νά της σουβλίση και πόνος το δεξί της το πλεβρό, πρώτα κάτω, μια βραδιά, ύστερις από το φαγι· άμέσως όμως περνούσε. Το σημαντικώτερο, κάτι παράξενες κουραστικές διάβροιες, πού και τούτες όμως άχαμνό σημάδι δέν είτανε, αφού ξελαφρώνανε τόν οργανισμό, διώχνανε τις τοξίνες και προφυλάγανε το νεφρί. Φοβότανε μάλιστα ο Αντρέας νά τις κόψη όλότελα. Της καθαρίζανε και το στήθος. Ο βήχας της λιγοστός, πολυ σπάνιος. Κάποτες, άνεβαίνοντας τή σκάλα, το βράδι, στα στερνά σκαλοπάτια, στεκότανε οά λαχωνιασμένη, μια στιμούλα. Τιποτα. Έμπαινε άμέσως στού Αντρέα, έστρωννε το πάπλωμα στην κρεβατοκάμαρή του, τραβούσε όρθια και χαρούμενη στη δική της, και δέν της άποφαινότανε ή παραμικρή δυσκολία στην άνάσα. Η καρδιά της λειτουργούσε πάντα περίφημα.

—«Και ποιά γυναίκα δέν έχει τέτοιες άσήμαν-

τες κακομοιριές; έλεγε ή Άννα. Δέν πρέπει κανεις νά παραζαλιζεται, νά παραζαλιζη και τόν έρρωστο».

—«Η Κατινούλα, παρατηρούσε κι ο καλός ο κ. Μαλαμές, είναι από τους άρρώστους εκείνους πού σφεύρνει νά το ξεχουόμε πώς άρρωστήσανε».

Κι αλήθεια, όσο παραμακραίνανε τή διαμονή τους στην έξοχή, τόσο προχωρούσε κ' ή άνζώρωτη. Στο τέλος, όλα σε τάξη. Μήτε βήχας, μήτε λαχάνιασμα, μήτε πλεβροσουβλιές, μήτε στομάχι, μήτε διάρροιες. Και τή φούσκα της, ούτε τόννοιθε, λείει, πώς είχε φούσκα. Οι θερμοκρασίες, από τις είκοσι έφτά του Θεριστή ως τις δέκα έννια του Σταβρού, έρχόντανε λίγο λίγο στα ίσια τους και τώρα καταντούσανε λαμπρές. Τὰ φύλλα γράφανε: 37°—37°1, 36°4—37°5, 36°1—37°7, 36°4—37°7, 36°2—37°8, 36°2—38°, 36°3—37°6, 36°3—37°5, 36°5—37°6, 36°6—37°5, 36°8—38°2, 36°8—37°5, 36°4—37°5, 36°5—37°4, 36°3—37°7, 36°4—37°4, 36°1—37°2, 36°1—37°7, 36°5—37°5, 36°4—37°3, 36°7—37°5, 36°7—37°7, 36°5—37°6, 36°5—38, (της άποκοντήσανε το λάστιχο της πληγής), 36°3—37°6, 36°4—37°4, 36°6—36°9, 36°6—37°4, 36°1—37°6,

36°2—37°7, 36°4—37°8, 36°1—37°6, —36°4—37°1, 36°3—37°3, 36°4—37°4, 36°4,—37°6, 36°3—37°4, 36°4—37°9, (σούνταψε στην κάμερή της, το πρωί, αφού σηλώθηκε, σ' ένα έπιπλο, έπεσε και λαβώθηκε αρκετά βριακ στο σκέλι με κάτι κοφτερό πού βρισκότανε χάμου), 36°—36°8, 36°3—37°2, 36°8—37°3, 36°4—36°8, 36°2—37°3, 36°6—37°3, 36°6—37°5, 36°7—37°3, 36°7—37°3, 36°3—36°9, 36°3—37°3, 36°1—37°4, 36°2—37°4, 36°4—37°5, 36°5—36°9, 36°3—37°5, 36°4—37°2, 36°4—37°5, 36°7—37°1, 36°4—37°2, 36°4—37°, 36°4—37°6, 36°1—37°2, 36°1—37°3, 36°2—36°9, 36°3—37°2, 35°9—37°3, 36°5—37°6, 36°5—37°4, 36°6—37°5, 36°1—37°, 36°5,—37°3, 36°3—37°5, 36°5—37°6, 36°4—37°3, 36°1—36°8, 36°4—36°8.

Τέτοια μια μέρα προτού φύγουνε· δηλαδή έστρωννε λίγο λίγο ή θερμοκρασία κ' ίσως για μια βδομάδα οι κυματιστές κάπως οι γραμμές, όπως δείχνανε στο χαρτί, νά κατασταλάζανε σε ήσυχο ταβλά. Ίσως μ' άφτό νά καταστάλαζε κι ο κυματισμός της υγείας· ίσως άφτό μονάχα νά πρόσμενε ή Κατινούλα, για νά γίνη όλους διόλου καλά, έπειδή

γανο της διδασκαλίας. Τό γερμανικό σχολείο διδάσκει, θηρώ, τή γερμανική, τό γαλλικό τή γαλλική, και καθε άλλο σχολείο τή δική του γλώσσα, δηλαδή τή γλώσσα που μιλεί ο δάσκαλος, και που ο μαθητής επομένως, και αν δεν είναι ή δική του, θα τή μαθη να τή μιλή. Η γλώσσα αυτή είναι ή ψυχή του σχολείου, είναι τό στοιχείο της. Είναι ή πνευματική παραμάννα και αχώριστη συντροφίσα του νου του παιδιού, που τον παίρνει στα σπάργανα της σκέψης και τον ανεβαίνει σιγά σιγά στα ανώτερα στρώματα της πνευματικής λειτουργίας. Σ' αυτό όλο τό διαστήμα μιὰ στιγμή δεν τον αφήνει, δεν τον προδίνει, δεν τον απογοητεύει. Πάντα πρόθυμη, πάντα σύμφωνη, πάντα υπάκουη, πάντα λυσιμένη στις ιδιοτροπίες του μυαλού. Αυτή μένει πάντα ή ίδια, μα σε καθε ηλικία έκείνου του λέει μόνο όσα μπορεί να καταλάβη. Σε κάθε ηλικία του μυαλού είναι ή φωτογραφία του.

Η διδασκαλία αυτής της γλώσσας και ή χρησιμοποίησή της πηγαινουν παραλλήλως. Όταν τό παιδί που δε θα συμπληρώση τις έγκυκλοπαιδικές του σπουδές, σ' όποιο σημείο των σπουδών του και αν σταθή, ανάλογα με τον κόπο που έκαμε για τή σπουδή της γλώσσας, έχει παραμμένο ως ανταλλάγμα κ' ένα ποσό μόρφωση.

Στό δικό μας τό σχολείο ή γλώσσα που θα χρησιμεύη ως όργανο της διδασκαλίας ούτε μιλιέται, αλλά ούτε και διδάσκεται. Τόν καιρό που θα ε- παίρνει ή διδασκαλία αυτής της γλώσσας, τον παίρνει μιὰ γλώσσα νεκρή, που αρχίζει από νωρίς να διδάσκεται σε μικρά παιδιά. Τόν καρπό απ' αυτήν τή γλώσσα θα τον νοιώση ο μαθητής, όταν θα φτάση σε κάποια ανώτερη βαθμίδα, γιατί τότε θα του χρησιμεύη για να αισθανή τή ύμωφία του Όμηρου, του Σιφυκλή, του Πινδαρου, με τήν προϋπόθεση ότι ο δάσκαλος θα είναι ικανός να του δείξη αυτήν τήν ύμωφία. Άλλά ο άλλος μαθητής, που

ή άφήση τήν εκπαίδευση από κάποια κατώτερη βαθμίδα, θα βγη απ' τό σχολείο μ' ένα φόρτωμα από κανόνες της γραμματικής, τό όποιο ούτε στή ζωή του ποτέ θα του χρησιμεύη, μα ούτε και μέσα στό σχολείο τόν ώφέλγησε σε τίποτε. Έλλειμμα καθαρό στό λογαριασμό του. Μερικά χρόνια της ζωής του όρώνητον-δρώνητον, δρώνητην-δρώνητην, και για ανταλλάγμα τίποτε!

Και επειδή οι παρεζήγησες είναι πλῆθος στό γλωσσικό ζήτημα, και επειδή είπαμε ότι ή αναγκάζομαστε να λέμε και πολύ απλά κ' εύκολονόητα πράγματα, γι' αυτό είναι ανάγκη να δηλώσουμε εδώ καθαρά, ότι ΚΑΝΕΝΑΣ όπαδός της δημοτικής δε φαντάστηκε ποτέ πως τά έλληνόπαιδα δεν πρέπει στό σχολείο, προ πάντων στό γυμνάσιο, να σπουδάζουν τήν αρχαία γλώσσα και τους αρχαίους συγγραφείς. Τώρα, μεταξύ του να σπουδάζουμε τους αρχαίους συγγραφείς και της άτροφιάς του μυαλού που προξενούμε σήμερα με τήν άποστήθιση κανόνων γραμματικής δυό ώρες καθε μέρα από μικρά παιδιά που δε θα τους γνωρίσουν ίσως ποτέ τους αρχαίους συγγραφείς, μεταξύ του να μάθουμε τήν αρχαία γλώσσα και του να μην έχουμε δική μας, τί άπόσταση υπάρχει, αφίνω στον αναγνώστη να εκτιμήση.

"Ίσως θα πη κανείς, ότι κι' άλλα πράγματα μαθαίνουμε στό σχολείο που στους περισσότερους είναι άχρηστα για τήν ύστερη ζωή. Σε πόσους άνθρωπους χρησιμεύουν ή άλγεβρα και ή τριγωνομετρία;

Τα μαθηματικά είναι μιὰ γυμναστική του μυαλού, που όσο κι' αν λησμονηθή ύστερα, αφήνει στό μυαλό τήν ευεργετική της επίδραση. Κάνει τον άνθρωπο να αισθάνεται τήν ανάγκη κάποιας περισσότερος άκριβολογίας στον όρισμό των σχέσεων μεταξύ των φυσικών πραγμάτων. Τόν διδάσκει ότι πέρα απ' τήν καινή αντίληψη των φαινομένων, πέρα απ' τήν πρώτη προσέγγιση, υπάρχει κάποια ανώ-

τερη προσέγγιση, που είναι πολλές φορές έφικτή στό ανθρώπινο μυαλό.

Όταν τό παιδί κάνει γυμναστική του σώματος, δεν έπεται πως θα γίνη γυμναστής, ούτε και πως θα γυμναζεται σ' όλη του τή ζωή. Θα έρθη καιρός να τήν παραιτησή. Και τότε άραγε όλος ο κόπος του πάει στα χαμένα; Όχι βέβαια. Η γυμναστική αυτή έδωκε μιὰ γενναία ώθηση στην ανάπτυξη του οργανισμού του. Και αν άργότερα είναι τελείως ά- νίκανος να κάμη τήν άκρίδα ή τό μύλο, μολαταύτα κάποιο κεφάλαιο από υγεία και δύναμη είναι κρυμμένο μέσα στον οργανισμό του. Άλλά δεν πιστεύω κανείς να βρίσκη πως τό φαίτητον και φαίτητον, φαίτητην και φαίτητην, ... έχει τήν παραμικρή τονωτική ενεργεια για τό μυαλό.

Λιπὸν τό σχολείο μας δε διδάσκει τή γλώσσα του, τό σχολείο μας δεν έχει γλώσσα! Γλώσσα του είναι ή καθρεύουσα, αλλά δεν τή θέλει, δεν του ά- ρέσει, έχει λάθη, θέλει διάρθωμα, αδεν έκανονίσθη εισίτιν, περιμένετε λιγάκι, ... μα γιατί βιάζεσθε;

Κανείς ως τώρα δεν έκαθησε να εξετάση αν αυτή ή γλώσσα έχει κανόνες, για να φκιαση τή γραμματική της. Γραμματική; Για ποιά λόγο; Η γλώσσα μας άποτελεί εξαίρεση; δε χρειάζεται γραμματική. Αντι γραμματική έχει πρόιοντον. Είναι ένας ιδιαίτερος τρόπος αυτός για να καθορίζεται μιὰ γλώσσα. Όποιος θέλει να τή μαθη παίρνει τό πρόι- τυπον' και όσο περισσότερο πλησιάζη στο πρότυπο, τόσο πιά ξίιος «τυγχάνει ών».

Σχολείο χωρίς γλώσσα! Αν καταλαβαίναμε καλά όλο τό βάθος που έχει αυτή ή εκφραση, βέβαια ή άποφασίζαμε να διδάξουμε τήν καθρεύουσα, και τότε θα βλέπαμε με πολλή μας άπορία που ή καθρεύουσα δεν μπορεί να διδχθη. Και τότε θα ψηλαφούσαμε με τά ίδια μας τά χέρια τό ζήτημα τό γλωσσικό, που θέλουμε να άγνωσμε και τήν ύ- παρξή του.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΕΛΙΣΑΙΟΣ ΓΙΑΝΙΔΗΣ

σίστηκε, για νάρχεται καθε λίγο και λιγάκι στής παινεμένης του της μαντάμας, άφου τήν έφερε και κει που σπουδάζε, στην ίδια τήν πολιτεια. Ο Αντρέας του βρήκε δουλειά και του είπε ξεκομμένα ή να τήν πιάση άμέσως ή να χωριστούνε, μιὰ και καλή, πατέρας και γιός. Άμέσως χωριστούσε να φύγη ο Πάβλος μα στην καινούρια του τή δουλειά, όπου δεν ξερανε τί τρέχει, του δώσανε κάμποσες μέρες διορία, ως τις έντεκα του Άη Δημήτρη. Ως τις έντεκα λιπὸν από τις είκοσι μιὰ του Σταθρού, πει-σματάρικα, έμεινε σπῆτι, πάει να πη στην λεγάμενη, επειδή μόνο στο τραπέζι τονέ βλέπανε, τήν ώρα του φαγιού. Ο Αντρέας στόμα δεν άνοιγε να του μιλήση. Δεν τον κοίταζε. Τόννοιωθε πως αν άρ-χιζε μαζί του τις κουβέντες, ο Πάβλος θάρπαζε τήν πιά ασήμαντη λεξούλα, μιὰ καλημέρα, μιὰ καλη-σπέρα, για ναραδιάση τα συνηθισμένα του τα σοφί-ματα ή να του πετάξη και καμιά άφτάδεια στο πρόσωπο. Η θα πελαγώνανε στις φιλονικίες ή θα ζίσπανε του Αντρέα ο θυμός. Και τά δυό έλεεινά για τήν Κατινούλα.

(άκολουθεί)

NEA BIBLIA

ΤΟΥ ΙΔΑ : «Μαρτύρων και 'Ηρώων αίμα.»

Dr. 2.

ΤΗΣ κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ : «'Από τον κόσμο του σαλονιού και οι δυό θάνατοι» Dr. 3· Πουλιούνται στα γραφεία του «Νουμά».

έρχεται πάντα ώρα όπου μιὰ σταλιά νερό φτάνει για να γεμίση, μα και για να ξεχειλίση τό πο-τήρι. Τό βέβαιο είναι που μόλις ξεκινήσανε από τό Χαμονοκόρυφι και μάλιστα πριν ξεκινήσουνε άκόμη, άρχισαν τα βάρβαρα ή τουλάχιστο οι μπελάδες. Ο περίφημος ο σταθμαρχης του Μπ... φαίνεται πως δεν είχε ξεχάσει τό περσιό του τό φταιξιμο, και καθώς τό συνηθίζουσε μερικαι φταιξι; κρηδες γύρθε να γδικηθη που τον τζακώσανε. Του έγραψε, του τε-λεγράφησε ο Αντρέας, του έστειλε νωρίς νωρίς και τά χρειζόμενα χρήματα για να του κρατήσουνε ταναγκαία στρωσίδια του ύπνου, είδοποίησε, για να είναι πιά σύγουρος, και τή γενική διέφτυση του Πα-ρισιού. Δε φίλεσε. Χώρισμα ιδιαίτερο τους κρατή-σανε μα δίχως τό παραμικρό τό στρωσίδι, κι άς βολιέβεται ή άβώστη, κι άς πλαγιάση, όπως θέλει. Στο Παρίσι πάλε, ότι που φτασανε, ότι που πήγε ο Αντρέας να παραλάβη τά πράματά του στα μπαγάλια, βρήκε σπασμένη τήν πολθρόνα της Κα-τινούλας. Δυσσαρεστήθηκε κάμποσα και μάλιστα δεν ξέρω αν από τήν άποκλειστική του άγάπη για κα-θετίς που είναι ταχτικό, δε συνέδεσε ο νους του ί-κεινη τή στιγμή τό άποπο κάμμα της σιδεροδρο-μικής περσίας με τίποτις ζαφνικό που μπορούσε να πείση άπάνω στην άβώστη. Άπιτίναξε γλήγορα γλήγορα τή δεισιδαιμονία που του κολνούσε στή σκέ-ψη, παρατηρώντας πως κ' ή δεισιδαιμονία κατα-πατά τους νόμους του φυσικούς, ροθήθηκε όμως μή-πως και τό σπασίμο φανη κακό σημάδι της Κατι-νούλας, θυμόσε που ή άνοησία, ή άπροσεξία σου πει-ραζουσε άνθρωπο και στην υγεία του, είπε να τους δώση μάθημα, είχε τό δικαίωμα να του σιάξουσε τήν πολθρόνα και τάπαίτησε βήτα. Ο δύστηνος! Δεν υποψιαζότανε τί δύσκολο, τί άκατόρθωτο άπαι-τούσε. Η άφανισμένη πολθρόνα χρησιμεβε άκόμη της Κατινούλας για να καθεται και νακκουμπη τή βήχη της. Άλλη διαθέσιμη δεν είχε. Άδύνατο στά-θηκε να τό καταλάβουσε στή σιδεροδρομική Έται-

ρία. Συγκατανέθανε να τον άποζημιώσουνε, μόνο με τον όρο πως θα πάρουσε τό επιπλο και πως ή άβ-ώστη θα τό στερηθη, ωςπου να γίνη τό μερεμέτι, αντίς να της δανίσουσε στο μεταξύ κανένα παρόμοιο. Άλληλογραφίες ο Αντρέας με τον επιπλό της Έ-ταιρίας, με τήν Έταιρία τήν ίδια, με τό διεφτυνη, με τό σταθμαρχη του Παρισιού που δεν ήθελε να νοιώση. Ένας υπάλληλος ήρθε σπῆτι του πῆτηδες, ήρθε και δειπτερος, τους είδειξε ο Αντρέας μαγαζι όπου να προμηθεφτούνε ταιρί της σπασμένης πολθρό-νας, τους είδισε, και στο τέλος των τελώνε, τις τρεις του Σποριά, δηλαδή εζη βδομάδες κατόπι, τάξιώ-θηκε να δη τό καθισμα διορθωμένο, να τό χαρη σαν πρώτα κ' ή Κατινούλα.

Η Κατινούλα που δε χάρηκε σα γυρίσανε στο Παρίσι και χίλιες φορές περισσότερο από τό σπασί-μο της καρέλας, της έκαψε και άλλο τήν καρδιά. Είχε λατρεία για τον Πάβλο. Τόν αναθρηψε που να πης, από μωρό. Κάποτες άρχπξ κανένας πιά τρυ-φερά εκεινούς ίσια ίσια που έτυχε και να πάθη απ' άφτους. Ο Πάβλος πάντα χαιδεφτικός μαζί της, τώρα μάλιστα, ίσως λιγάκι από μαργιολιά, να τή βάλη με τό μέρος του. Μα σαν είτανε παιδί, έννοεί-ται, τή δαιμόνιζε με τις τρέλλες του. Θυμότανε κιόλας ή καημένη πως τήν άνάγκαζε να τον κου-βαλη στον ώμο της πέντε πατώματα, ωςπου νανε-βουνε. Τάφωσιωμένο τό κορίτσι, τάγαθό, έλεγε πως για τέτοιο λόγο έπρεπε να τονέ νοιάζεται παραπά-νω, μήπως φανη κ' έχει παράπονο. Να φανη δηλαδή, όχι μπροστα στους άλλους, γιατί τέτοια είτανε που μήτε μπροστα στον έαφτό της δεν ήθελε να φαί-νεται πως τάχα παραπονιέται. Τι να σας τά μαςω; Άδυναμία.

Ο Πάβλος όμως έπαιρνε άσκημο δρόμο. Δε μα-λάκωνε τό πείσμα. Στρέβλωνε και άβγάτιζε. Ά-ποφάσεις ο πατέρας να τον άπομακρύνη από τό Πα-ρίσι. Τη Ναφτική σκολή ο Πάβλος έκαμε τόσα και τόσα που τήν παραιτησε, άφου κι άβώστικες προφα-

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ευχαριστούμε τους φίλους και συνεργάτες μας Δ. Δημητριάδη και Ν. Παριώτη που φρόντισαν την έκδοση του «Νουμά» τις λίγες μέρες που λείψαμε στην Πόλη.

— Ο Ψυχρισμός είναι τρέλλος, λέει η «Ακρόπολη». Μά ο αντιψυχρισμός είναι τεμπελιά, λέμε μετς. Και με την τεμπελιά δε λύνονται ποτέ τα ζητήματα. Ο τρελλός δουλεύει, και αυτός κάτι μπορεί να καταφέρει.

— Οι φημερίδες άγκυροστάθηκαν να βγούνε μερικές μέρες με δυο σελίδες βλη γιατί, λέει, οι τυπογράφοι κάμναν άπεργία.

— Θύταν εύτύχημα να βιστούσε η άπεργία και να γενικευόταν, για να λείψουμε, για μερικές μέρες τουλάχιστο, κ' οι δυο σελίδες και να βγαίνανε οι φημερίδες μ' άσπρο χαρτί.

— Το έθνος βέβαια δε θύχε να ζητωθεί και πολλά από μια τέτια κατάσταση.

— Η «Νέα Ημέρα» της Τεργέστης εξοχολογώντας τα γλωσσολογικά της άρθρα δημοσιεύει στο φύλλο της, 1697 (σελ. 3) μακρό άρθρο με τον τίτλο «Η συνέπεια».

— Μέσα σε άρκετά σωστά που λέει, γράφει και κάτ που καθόλου δε στάκεται, ύποστηρίζοντας (βέβαια, έτσι στα χωρικά) πως οι δημοτικιστάδες «εδιά να είμεθα συνειπείς, έπρεπε να γράφωμεν τω οικω τω Δυναμω» δεσ φορές θάναγκαζόμαστε να μιλήσουμε περί των σχέσεων των Δυνάμεων».

— Άς μείνει ήσυχη η «Νέα Ημέρα» και τέτια άνάγκη ποτέ δε θά μάς παρουσιάζοτανε. Είναι τόσο πλούσια η Δημοτική μας ώστε λίγη προσοχή και λίγο γοστό χρειάζονται για να ξεφύγει κανείς και το μακρονόστιχο «σχέσεων των Δυνάμεων» και το έκλαιστο κι άνόητο «σκεσώ τω Δυναμω».

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. κ. Παπαστ. και Ρ. Maas. Μόναχο. Λάβουμε τις συντροφές και σας εύχαριστούμε — κ. Σωμερην. Manchester. Το λάβαμε. Θα δημοσιευτεί κι αυτό, μί λίγο άργότερα. — κ. Δπ. Μπ. Το άλλο, φαίνεται, θά χάθηκε. Αυτά που μάς έστειλες τώρα, θά τα διαβίσουμε και θά σου πούμε. Αν έξιζουσε, νάν τήχεις σίγουρο πως θά δημοσιευτούν. — κ. Αλεξανδρινό. Πολύ καλά. Νά μάς γράψετε και τις εντύπώσεις σου από το σχολείο. Βέβαια, θά και περιέργες. — κ. Σ. Θαλ στη Σάμο. Θα δημοσιευτούν άργότερα. — κ. Νεαρό δραματογράφ. Θα σου άπαντήσουμε.

ΚΕΡΔΟΣ 363,100 ΔΡΑΧΜΩΝ

Ναί! 363,100 δραχμάς έδωκε μέχρι τούδε το γραφείο του τραπεζομεσίτου κ. Ίω. Φωτίου εις τους πελάτας του. Ήτοι εκ των άγοραστών λαχειοφόρων όμολογιών εκ του γραφείου του έχουν κερδίσει διάφορα ποσά, άνερχόμενα εις τον στρογγυλόν αριθμόν 363,100 δραχμών.

Ο κ. Ίω. Φωτίου θέλει ν' αναδιβάση το ποσόν τούτο εις 1,000,000 δραχ. και καλεί, τους θέλοντας ν' άγοράσωσι τοιαύτην να προσέλθωσιν εις το τυχηρόν γραφείο του, όπου πάντως θά κληρωθή μετ' άμοιβής όμολογία τις και τί χαρά νά είναι η πρώτη με τας 70,000, χρυσάς δραχμάς την 18 Ιουνίου έ. έ. δε γενήσεται η κλήρωσις.

Όσαύτως άσφαλίζονται και λαχειοφόροι όμολογία της αύτης Έθνικής Τραπεζής δια την αύτην εις το άρτιον κλήρωσιν τής 18 Ιουνίου 1907 άντι μεδς δραχμής εκάστη.

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

το γραφείο και στο βιβλιοπωλείο του Σακέτου (όδός Σταδίου, αντίκρυ στη Βουλή), πουλιούνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τώ ένα και 1,25 φρ. για το έξωτερικό, τάχολουθα βιβλία: του ΨΥΧΑΡΗ «Τένειρο του Γιαννίρη» — του ΠΑΛΛΗ «Ηλιος και Φεγγάρι» — του ΦΩΤΙΑΔΗ «Τό γλωσσικό ζήτημα και η Έκπαιδευτική μας άναγέννητρα» — του ΒΦΤΑΛΙΩΤΗ «Ίστορία της Ρωμοσύνης», «Μαζώχτρα και Βρουκόλακας» και «Νησιώτικες Ίστορίες» — του Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οί σκιές μου» — του Χ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ «Ο Μήγ»

Αλέξαντρος — του ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «Τό άνεχτίμητο» (δράμα) — του ΠΑΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Θρησκεία και Πατριδα» — του ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τά Παλιά και τά Κονούρια» — του Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Η ματιά» — του Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανό και πεθαμένο» και «Ο Άσωτος» (δράματα) — του ΛΟΓΓΟΥ «Δάρνης και Χλόη» (μεταφρ. Βουσιερίδη) — του ΕΥΡΗΠΙΔΗ «Η Μήδεια» (μεταφρ. Παργαλιότη) — του ΣΟΦΟΚΛΗ «Ο Αίχας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σίδηρη) Η ΛΙΑΔΑ μεταφρασμένη από τον Άλεξ. Παλλη δρ. 2 και φρ. γρ. 2 1/2 για το έξωτερικό. Ο ΑΘΩΡΙΠΙΝΟΣ ΜΙΧΑΝΙΣΜΟΣ τής κ. Άλεξαντρος Παπαμόσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 και φρ. γρ. 2 για το έξωτερικό.

Του ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ταμχοί και Άνάπιστοι» — «Τρισέγγονη» — «Γράμματα» — «Ασάλευτη Ζωή», 6 δρ. άντις 12 που πουλιούνται στα βιβλιοπωλεία. Για τις άπαργίες 6,50 και για το έξωτερικό 7 φρ. γρ. δίχως άλλο έξοδο για τά ταχυδρομικά. Του ΙΔΑ «Μαρτύρον και ήρώων κίμα.» δρ. 2. Του Γ. ΜΑΡΚΕΤΗ Πλευτολογία (δρ. 1) — Κριτική του άδολου λογισμοΰ του Καντ (δρ. 1) — Το εκπαιδευτικό ζήτημα στην Άγγλία (λεπτά 50) Τής κ. ΕΙΡΗΝΗΣ ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ Άπό τον κόσμο του σκλονίου και οι δυο θάνατοι δρ. 3. Του ΠΑΙΑ ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΗ «Ο Προσκυνητής δρ. 1

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΜΑΙΟΥ 1907

Table with columns for 'Εξωτερικοί λ/σμοί', 'Εντοκη γραμμάτια', 'Προεσφλήσεις', 'Καθυστερήσεις προεσφλήσεων', 'Δάνεια και άνοικτοί λ/σμοί', etc. It lists various financial items and their values in Drachmas for May 31, 1907 and April 30, 1907.

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Table with columns for 'Μετοχικόν κεφάλαιον', 'Αποθεματικόν κεφάλαιον τεκνικόν και έκτακτον', 'Τραπεζικά Γραμμάτια εν κυκλοφορία', 'Κερματικά γραμμάτια διδραχμα και μονόδραγμα', etc. It lists assets and liabilities in Drachmas.

Ο Διευθυντής του Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΣΗΣ